

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Кафедра англійської філології та методики викладання іноземних мов

**Шкільний курс зарубіжної літератури
Опорний конспект лекцій
для студентів
денної та заочної форм навчання
спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література
(англійська))**

**2020
Мукачево**

УДК 821(100)(042.3)(075.8)

Розглянуто та рекомендовано до друку Науково-методичною радою Мукачівського державного університету

протокол №4 від «22» жовтня 2020 р.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри англійської філології та методики викладання іноземних мов

протокол №2 від «15» вересня 2020 р.

Рецензент: В.І. Кобаль, к.пед.н., доц., проректор з науково-педагогічної роботи МДУ

Ш 66

І.І.Розман, Шкільний курс зарубіжної літератури: опорний конспект лекцій з дисципліни для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 014 Мова і література (англійська) / Укладач: І.І.Розман, Мукачево: МДУ, 2020. с. 62 (1,8 др.арк).

Опорний конспект схем лекцій містить методичні рекомендації щодо роботи з лекційним матеріалом для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 014 Мова і література (англійська) та список рекомендованої літератури. Текстово-лекційний матеріал до опорних схем знаходиться на платформі MOODLE Мукачівського державного університету.

© Мукачівський державний університет, 2020

ЗМІСТ

Методичні рекомендації щодо роботи з опорними конспектами лекцій.....	4
Тема 1. Вступна лекція. Зміст та завдання дисципліни «Шкільний курс зарубіжної літератури».....	4
Тема 2. Специфіка художньої літератури як виду мистецтва. Фольклор, його характерні ознаки. Народні та літературні казки.....	5
Тема 3. Світ дитинства як забезпечення гармонійного розвитку особистості дитини.....	8
Тема 4. Поняття про міф. Основні тематичні групи міфів.....	10
Тема 5. Пригоди й фантастика в літературі. Особливості пригодницько-фантастичних творів.....	12
Тема 6. Зображення людських та міжособових стосунків.....	14
Тема 7. Реальна та історична основа билин і балад.....	16
Тема 8. Героїчне та історичне минуле в літературі.....	18
Тема 9. Зображення теми дружби і кохання у зарубіжній літературі.....	22
Тема 10. Різновиди епічного жанру новели.....	24
Тема 11. Основні літературні епохи, напрями, течії, специфіка їхнього розвитку в різних країнах.....	26
Тема 12. Антична література у контексті літератури світової.....	27
Тема 13. Література Середніх віків.....	30
Тема 14. Відродження як літературна епоха. Творчість В. Шекспіра – найвище досягнення європейської літератури доби Відродження.....	33
Тема 15. Історико-літературний процес XVII століття, його особливості.....	37
Тема 16. Просвітництво як соціально-економічний, філософський та культурний рух. Діяльність Ж.-Ж. Руссо.....	39
Тема 17. Взаємодія романтизму і реалізму.....	42
Тема 18. Особливості реалістичної прози.....	44
Список рекомендованих джерел.....	47

Опорний конспект

Опорний конспект - це структурована конструкція опорних сигналів, наочно представляють систему знань, понять та ідей як взаємопов'язаних елементів.

Під опорним сигналом розуміється асоціативний символ (знак, слово, малюнок, лінії, стрілки, комірки, геометричні фігури і т.п.)

Тема 1. Вступна лекція. Зміст та завдання дисципліни «Шкільний курс зарубіжної літератури»

План лекції:

1. Предмет та структура освітнього компоненту.
2. Зарубіжна література як навчальний предмет у школі.
3. Навчальна програма із зарубіжної літератури для 5-9-х класів для загальноосвітніх навчальних закладів затверджена наказом МОН від 07.06.2017 № 804.
4. Положення «Про академічну доброчесність у Мукачівському державному університеті».

Список рекомендованої літератури: Б: 1-4, сайт МДУ (нормативні документи).

Міні- лексикон: процес, функціонування і розвиток літератури, зарубіжна літературна.

У **5–7 класах** в учнів мають бути сформовані основні вміння й навички роботи з художнім твором, початкові уявлення про творчість письменників, окремі жанри, елементи змісту і форми, їхній взаємозв'язок.

У **8–9 класах** учні отримують загальні уявлення про перебіг літературного процесу, школярам запропоновано для вивчення ті художні твори та явища, які репрезентують певну добу і водночас відповідають особливостям саме їхнього віку.

Відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти програма із зарубіжної літератури для 5–9 класів забезпечує **розвиток ключових компетентностей (уміння вчитися, спілкуватися державною, рідною та іноземними мовами, інформаційно-комунікаційної, соціальної, громадянської, загальнокультурної).**

3. Положення «Про академічну доброчесність у Мукачівському державному університеті».

ТАК:

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ
ЯКІСНА ОСВІТА
ПРОФЕСІОНАЛІЗМ

НІ:

ПЛАГІАТ
СПИСУВАННЯ
ХАБАРНИЦТВО

Питання для самоконтролю:

1. Визначити предмет та структуру освітнього компоненту «Шкільного курсу зарубіжної літератури».
2. Назвати особливості визначення курсу «Шкільного курсу зарубіжної літератури».

Тема 2. Специфіка художньої літератури як виду мистецтва. Фольклор, його характерні ознаки. Народні та літературні казки.

План лекції:

казки. Прислів'я. Казки народів світу.

1. «Панчатантра» – перша у світі фольклорна збірка, книга про основи житейської мудрості.
2. Індійська народна казка «Фарбований шакал». Японська народна казка «Хлопчик-Мізничик». Визначення взаємозв'язку різних сфер природи й людини.
3. Арабська народна казка «Синдбад-Мореплавець» (третя подорож). Особливості сюжету.
4. Брати Я. і В. Грімм. «Пані Метелиця». Аналіз й зіставлення світу дорослих і світу дітей.
5. Казки Пушкіна О. С. Вступ по поеми «Руслан і Людмила». Філософський зміст казок.
6. Казкові образи й сюжети в живописі, кіно, музиці, мультиплікації.

Список рекомендованої літератури: Б: 1-4; НБ: 18, 19, 47, 49, 50, 76, 108, 144, 145. Д: 170, 176.

Міні - лексикон: специфіка, художня література, вид мистецтва, фольклор

Казка – це різновид художньої прози, що походить від народних переказів, коротка й захоплива розповідь про вигадані події та явища, які сприймаються і переживаються як реальні.

Найголовніша особливість казки – художня вигадка. Розвиток подій, або ж сюжет, завжди чіткий, дохідливий, позбавлений надмірних деталей, описів та розмірковувань.

Народні казки. Їх особливість - відсутність ідентичності автора. Народні казки - це справа всього суспільства. Звичайно, кожна казка базується на історії, яку розповідає певна людина, але з тих пір ця казку зазвичай розповідає велика кількість людей.

казки про тварин є найдавнішими, пов'язаними з тотемічними уявленнями. Головні герої тут – тварини. Згодом казки втрачають своє міфологічне та магічне значення і набувають виховного характеру;

фантастичні казки фантастичні казки спочатку також мали магічне призначення, яке незабаром було втрачено; вони органічно поєднують міфічне, фантастичне та героїчне початки. Провідні мотиви: витіснення, видобуток та використання чудодійних предметів (цілюща вода, жар-птиця, криниця меча, шапка-невидимка, самохідні чоботи) у побудованих казках переглядають мотиви загальнолюдського життя. Герої - бідний селянин, кмітливий наймит чи солдат, бурлак, примхлива жінка іншого. Часто в цих казках є персоніфіковані образи – Доля, Щастя, Сум, Істина, Несправедливість.

Складання цитатного плану до казки (робота з текстом).

- «Давно колись жили собі чоловік та жінка...»
- «Знайшовся в них синок завбільшки з мізинчик...»
- «...назвали сина Іссумбосі, тобто Хлопчик – Мізинчик...»
- «...надумав Іссумбосі вибитися в люди...»
- «Вельможа посадив Іссумбосі на долоню»
- «...найбільш він припав до серця дочці багатого вельможи»
- «...на них напали двоє чудовиськ в людській подобі»
- «Іссумбосі, стань великим!»
- «Всі вони зажили разом у добрі і в щасті»

Із казки братів Грімм "Пані Метелиця" ми дізналися захоплюючу історію про те, як зло було покаране, а добро, милосердя і працелюбність отмало щедре нагородження.

гарна, роботяца
гидка, лінива
чудова
розмаїті
невеличка
стара
ласкаві

слова
баба
пасербиця
лука
донька
квіти
хатинка

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення народним та літературним казкам. Наведіть приклади.
2. Визначте філософський зміст казок.
3. Закцентуйте увагу на казкових образах й сюжетах у живописі, кіно, музиці, мультиплікації.

Тема 3. Світ дитинства як забезпечення гармонійного розвитку особистості дитини.

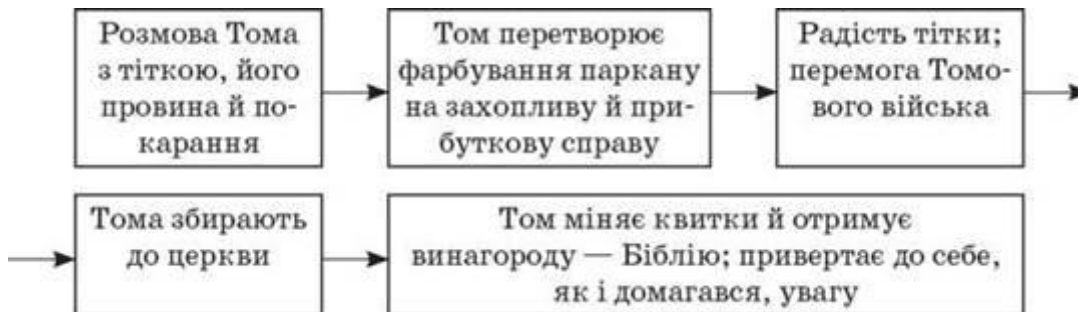
План лекції:

1. Марк Твен «Пригоди Тома Соєра». Світ дорослих і світ дітей у повісті.
2. Образ Тома, його динаміка.
3. Провідні ідеї твору (дружба, кохання, людяність та ін.).
4. Елеонор Портер «Полліанна». Художні засоби розкриття образу Полліанни.
5. Щирість, мужність і оптимізм героїні твору, її вплив на життя міста. Ідея радості життя й відкриття світу у творі

Список рекомендованої літератури: Б: 1-4; : НБ: 47,62,101, 122, 170, 176. Д: 169, 170.

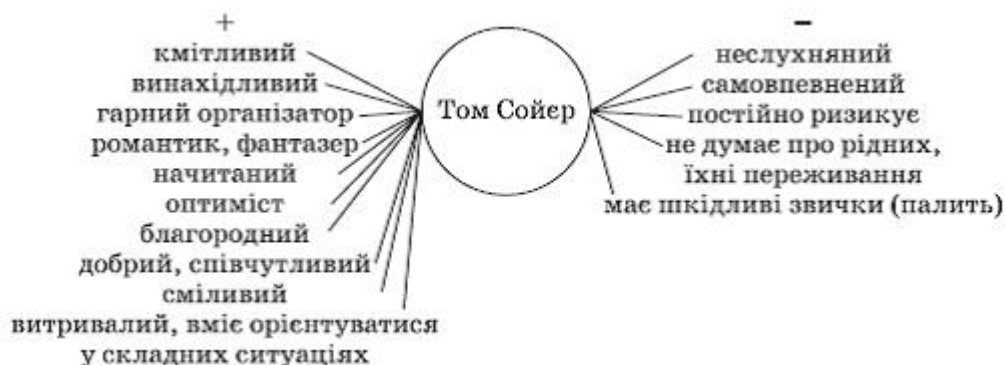
Міні-лексикон: світ дитинства, щирість, художні засоби.

Увесь аналіз твору вказує на те, що увага художника зосереджена на захисті права дитини мати дитинство. Пригоди Тома Соєра справедливо вважаються однією з найбільш променистих книг у всій світовій літературі, яка відображає дійсність нам такою, якою вона існувала для підлітка у віці Тома Соєра.

Провідні ідеї твору (дружба, кохання, людяність та ін.).

Дружба, кохання і людяність – це ті моральні цінності, завдяки яким існує наш світ. Без них годі й уявити на планеті Земля мирне співіснування такої великої кількості народів, мов, традицій, вірувань.

Елеонор Портер «Полліанна» Елеанор Портер «Полліанна». Художні засоби розкриття образу Полліанни.

У 1912 році письменниця взялася за невеличку повість для дітей. То була зворушлива історія про те, як сувора багата тітка взяла на виховання племінницю-сирітку. Героїня носила чудернацьке ім'я Полліанна. Її батьки поїхали як місіонери до маленького містечка на Далекому Заході.

Родина бідувала, тож іграшок у дівчинки не було, а щоб вона не журилася, тато придумав для неї дещо незвичну забавку – грати в радість. Книжка про дівчинку, яка грала в радість, мала шалений успіх серед читачів. Мільйони дітлахів і дорослих мріяли мати її у своїй бібліотеці.

До Елеонор Портер почали надходити листи з проханням розповісти про подальші пригоди Полліанни. Тож у 1915 році вийшла повість «Юність Полліанни», яка розповідає про те, що сталося з дівчиною-Радість, коли та виросла. Нечувана популярність повістей про Полліанну призвела до того, що уже після смерті Портер ще три письменниці (Вірджинія Моффат, Гарріет Сміт і Елізабет Бортон) по черзі видавали нові книжки, що об'єднувалися образом головної героїні, описуючи її чергові пригоди. Так з'явилася ціла серія – «Радісні книжки Полліанни».

Елеанор Портер «Полліанна». Художні засоби розкриття образу Полліанни.

У 1912 році письменниця взялася за невеличку повість для дітей. То була зворушлива історія про те, як сувора багата тітка взяла на виховання племінницю-сирітку. Героїня носила чудернацьке ім'я Полліанна. Її батьки поїхали як місіонери до маленького містечка на Далекому Заході.

Родина бідувала, тож іграшок у дівчинки не було, а щоб вона не журилася, тато придумав для неї дещо незвичну забавку – грати в радість. Книжка про дівчинку, яка грала в радість, мала шалений успіх серед читачів. Мільйони дітлахів і дорослих мріяли мати її у своїй бібліотеці.

Питання для самоконтролю

1. Марк Твен «Пригоди Тома Соєра». Визначити особливості світу дорослих і світу дітей у повісті.
2. Марк Твен «Пригоди Тома Соєра». Образ Тома, його динаміка.

Тема 4. Поняття про міф. Основні тематичні групи міфів.

План лекції:

1. Відображення єдності людини й природи в міфах різних народів. Популярні міфологічні образи, сюжети, мотиви різних народів.
2. Грецькі міфи. Міф про Прометея. Вплив міфів на подальший розвиток культурних традицій народів світу.
3. Міфи про Геракла. Індійські міфи. Особливість міфів.
4. Творення. Про створення ночі. Про потоп. Про золоті часи. Тематика міфів.
5. Єгипетські міфи. Ра та Апоп.
6. Міф про те, як Тефнут покинула Єгипет. Аналіз сюжетних ліній.

Список рекомендованої літератури: Б: 1-4; НБ: 7, 9, 34, 87, 89, 90, 109, 128, 129, 130, 132, 134, 138, 139, 140. Д: 173.

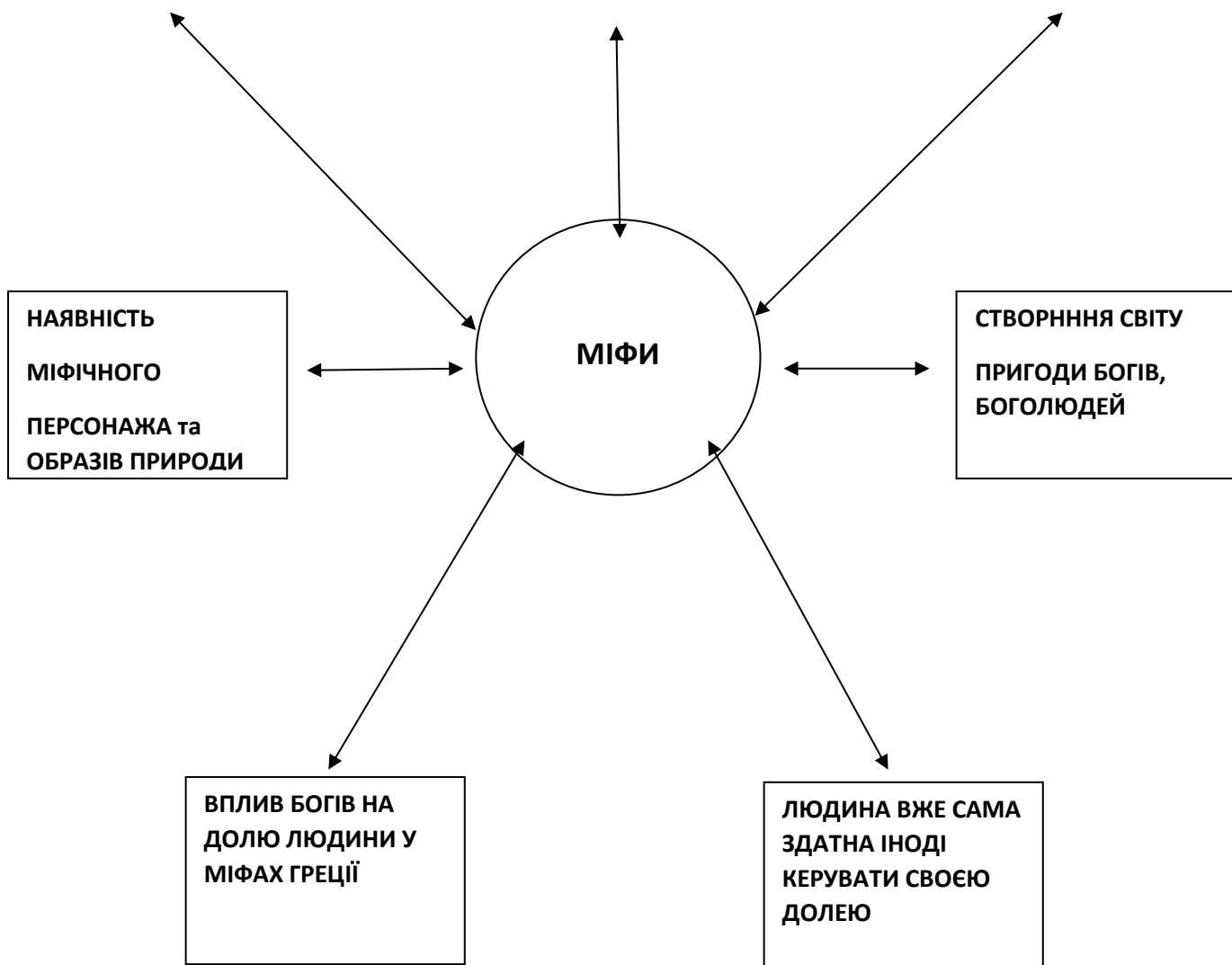
Міні-лексикон: міфи, міфологічні образи, класифікація, тематика

ОСОБЛИВОСТІ МІФОЛОГІЇ

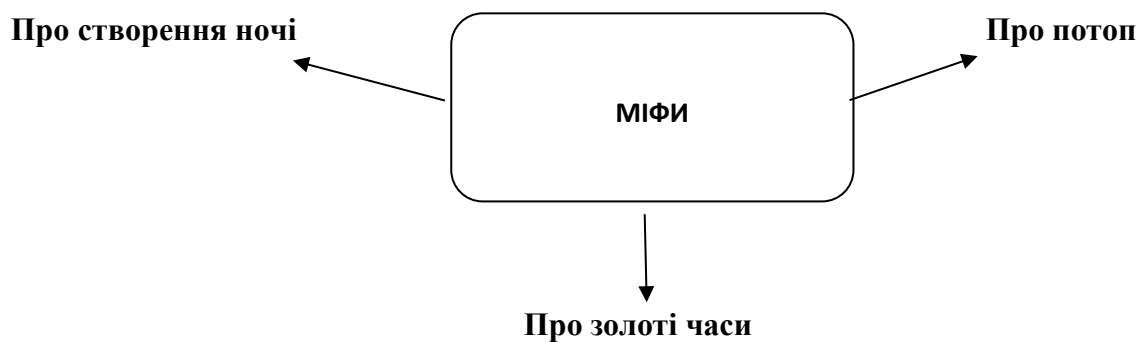
Єдність людини
і природи

Класифікація міфів

Тематика міфів

Творення. Про створення ночі. Про потоп. Про золоті часи. Тематика міфів

Питання для самоконтролю

1. Закцентуйте увагу на відображенні єдності людини й природи в міфах різних народів.
2. Схарактеризуйте популярні міфологічні образи, сюжети, мотиви різних народів.

Тема 5. Пригоди й фантастика в літературі. Особливості пригодницько-фантастичних творів

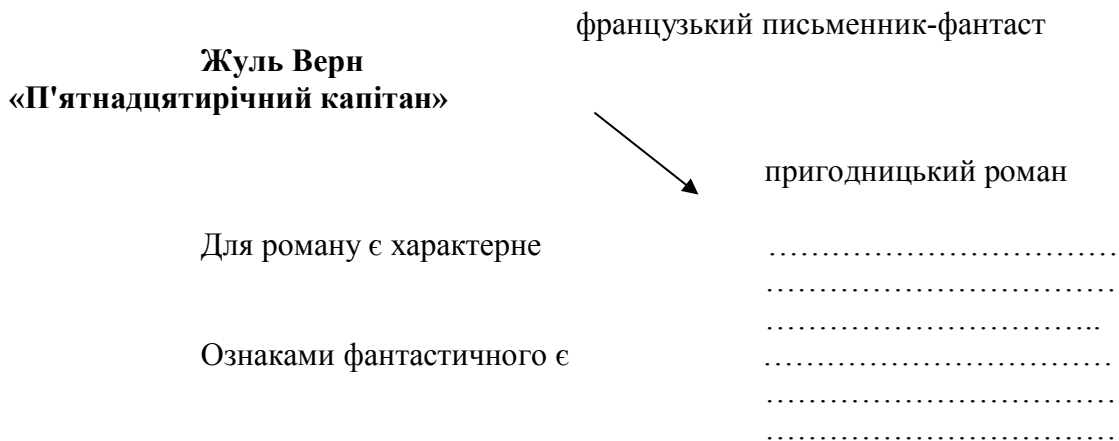
Пригоди й фантастика в літературі. Особливості пригодницько-фантастичних творів

План лекції:

1. Ж. Верн «П'ятнадцятилітній капітан». Тема духовного випробування людини в романі Ж. Верна.
2. Чарльз Діккенс «Різдвяна пісня в прозі». Подорож у часі й просторі Скруджа.
3. Гоголь «Ніч перед Різдвом». Народні традиції та звичаї у творі.
4. Тема кохання у творі Гоголя «Нвч перед Різдвом».

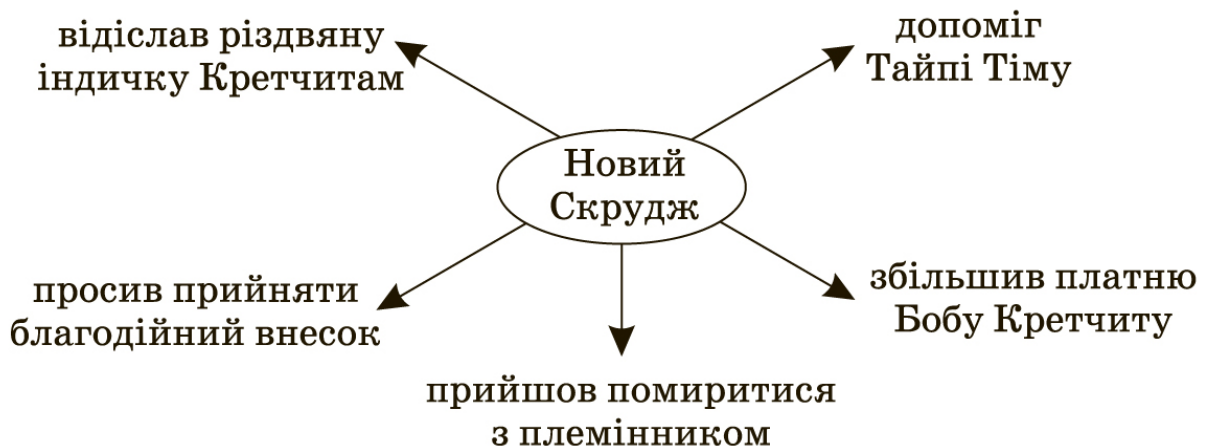
Список рекомендованої літератури: Б: 1-4; НБ: 29, 30, 46, 119, 123, 170, 176.Д: 164, 181

Міні-лексикон: пригода, фантастика, подорож, простір.

У творі Чарльза Діккенса "Різдвяна пісня у прозі" ми познайомилися з головним персонажем Скруджем. Це непривабливий тип людини. "Скрудж був справжній жмикрут: він умів міцно схопити людину, як кліщами, придушити, скругити, згребти". Він був жадібний, твердий і гострий, як камінь, потайний і схожий на слимака. Погляд у Скруджа був такий холодний, що від нього можна було замерзнути. Чи страшні для нас сніг, град, ураган? Так. Але й вони часом змінюються, а Скрудж ніколи не змінювався. Навіть собаки сліпців боялися його поганого ока.

Питання для самоконтролю

1. Особливості історії написання роману Ж. Верн «П'ятнадцятилітній капітан».
2. Визначити тематику та ідейний зміст твору.
3. Задум написання Чарльзом Діккенсом «Різдвяної пісня у прозі».

Тема 6 Зображення людських та міжособових стосунків

План лекції:

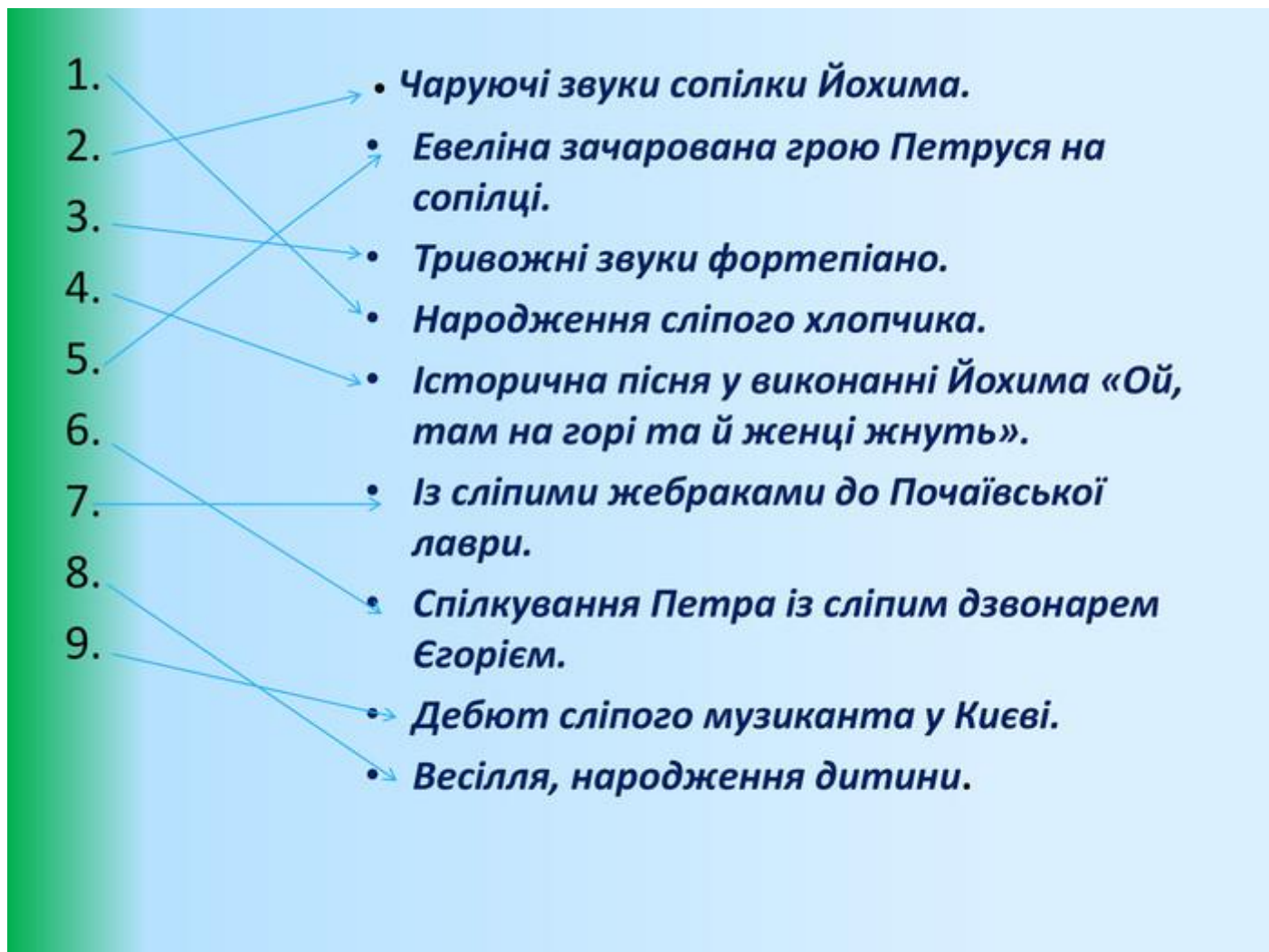
1. А.П. Чехов «Хамелеон», «Говстий і тонкий». Викриття пристосуванства, підлабузництва в оповіданнях А. П. Чехова.
2. В.Г. Короленко «Сліпий музикант». Тема мистецтва в повісті.
3. Петро Попельський і Евеліна. Динаміка розвитку образів.
4. Джек Лондон «Жага до життя». Проблеми життя і смерті, дружби й зрадництва у творі.

Список рекомендованої літератури: Б: 1-4.; НБ: 72, 85, 119, 126, 151. Д: 163, 167.

Міні-лексикон: хитрість, пристосуванство, прагнення жити.

1. В.Г. Короленко «Сліпий музикант». Тема мистецтва в повісті.

Складання схеми «Які почуття переживає герой оповідання?»

«Любов до життя» або «Жага до життя» (англ. Love of Life) – оповідання американського письменника Джека Лондона.

Питання для обговорення

1. А. П. Чехов «Хамелеон». Розкрийте тему та ідею твору.
2. «Товстий і тонкий» А.П. Чехова як викриття теми пристосування.
3. Зображення людських стосунків у творах Короленка та Джека Лондона.

Тема 7 Реальна та історична основа билин і балад

Реальна та історична основа билин і балад.

План лекції:

1. Билина як жанр.
2. Поетичне відображення історії Київської Русі в билинах.
3. Основні цикли билин (Київський, Новгородський).
4. «Ілля Муромець і Соловей-Розбійник». Героїчне та історичне минуле в літературі.
5. Ідеал воїна-захисника в билині. Балада як жанр фольклору та літератури.
6. Характерні ознаки балади. Фольклорні балади. «Король Лір і його дочки». «Як Робін Гуд став розбійником».
7. Ідеї свободи і служіння народові.

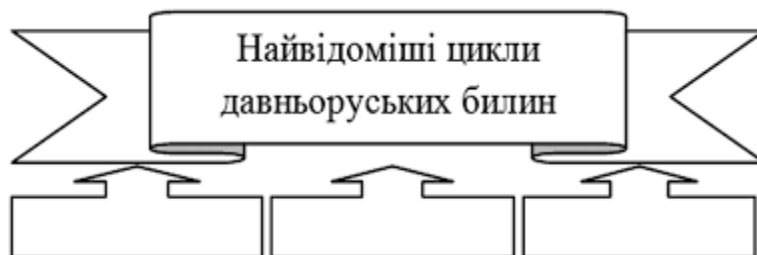
Список рекомендованої літератури: Б: 1-4; НБ: 7, 10, 12, 21, 22, 26, 54, 146, 147, 158, 159, Д: 162, 170 176.

Міні-лексикон: стародавній культ мужності, балада, билина,

Створення опорно-сислової схеми «Роль художнього часопростору у смисловому полі билини» (заповнюється впродовж аналітичного дослідження тексту)

Билини поділяються на героїчні (більшість з яких і входить у київський цикл), соціально-побутові та новелістичні. Найдавніші відрізняються деталізованою епічною розповіддю обсягом близько 300 і більше віршових рядків. Епічна розповідь під гру на гусях або без інструментального супроводу розгортається реченневими колонами.

Характерні ознаки балади. Фольклорні балади. «Король Лір і його дочки». «Як Робін Гуд став розбійником»

Смерть Робіна Гуда

• За іншою версією, Робін Гуда убила його родичка, настоятельниця монастиря. Він, хворий, прийшов одного разу до неї в монастир і попросив вилікувати його. Вона, з виду ласкава і привітна, відкрила йому жилу і ждала, щоб він стік кров'ю.

Потім вона вийшла з кімнати і заперла за собою двері. Тут зрозумів Робін Гуд, що його зубила зрада. Він хотів вистрибнути у вікно, але не в силах був до нього дістатися. Тоді він тричі слабо протрубив в свій ріг. Маленький Джон почув поклик свого друга и відразу ж з'явився до нього, але застав його помираючим: "Поклади мій лук поряд зі мною в могилу, – сказав Робін Гуд, – він був для мене солодкою музикою. Могилу мені зроби як належить: із зеленої трави і з камінців. Вірний їй досить широкою и довгою. Під голову поклади мені шматок дерну. Хай скажуть люди, коли мене не буде серед живих: "Тут лежить хоробрий Робін Гуд".

Питання для обговорення

1. Назвати особливості балади як жанру.
2. Поетичне відображення історії Київської Русі в баладах

Лекція 8 Героїчне та історичне минуле в літературі

План лекції:

1. Вальтер Скотт «Айвенго». Історія і художній вимисел у романі «Айвенго».

2. Друга світова війна у європейській поезії. К. І. Галчинський. «Лист із полону»
3. Б. Ш. Окуджава. «До побачення, хлопчики...». Проблема духовного випробування людини та її моральної стійкості.
4. В.В.Биков «Альпійська балада». Особливості сюжету і композиції повісті

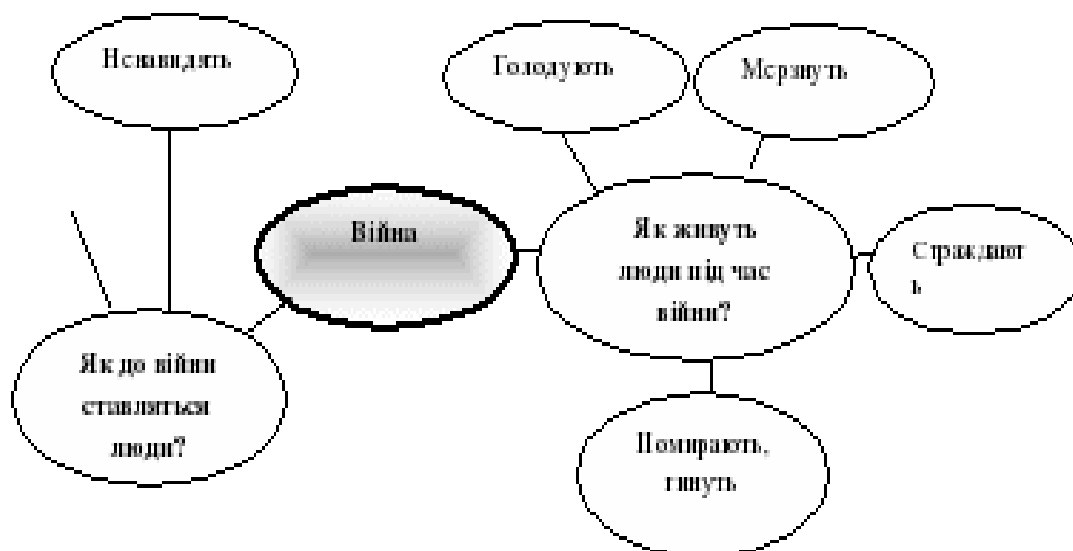
Список рекомендованої літератури: Б: 1-4; НБ: 57, 71. Д: 170, 176.

Міні-лексикон: героїчний, минуле, Друга світова війна.

Порівняльна таблиця «Історія та історичний роман у літературі».

Історія	Історичний роман
Наука, що оперує документально підтвердженими фактами. Не використовує емоційних оцінок, безпристрасна.	Жанр художньої літератури, мистецтва. У ньому все залежить від автора. Історична правда поєднується з письменницьким вимислом. (За літературним твором не можна вивчати історичні факти й події, оскільки вони подаються крізь призму письменницького бачення і розуміння.)
У центрі дослідження історії стоїть історична подія, її причини та наслідки.	Історична подія виступає тлом для зображення долі людини, що є головним предметом дослідження у літературному творі.
У полі зору історії знаходяться тільки ті люди, що стали видатними історичними особистостями.	Героями історичного літературного твору можуть бути будь-які люди, незалежно від їх соціального статусу та ролі в історії. Письменник з'ясовує та зображує причини трагізму долі людини в ході історичних подій. Досліджує минуле, щоб краще зрозуміти теперішнє.
У зображенні історичних осіб наука спирається тільки на документи та свідчення очевидців.	В історичному романі зображуються як історичні особистості, так і вигадані автором персонажі, які зазвичай є головними героями твору. В зображенні діячів історії письменники використовують як історично підтвержені факти, так і авторський вимисел.
Конфлікти тільки ті, що мали місце в історії людства. Мають глобальний характер.	Історичні конфлікти поєднуються з художніми конфліктами. Для автора більш значущими є ті протистояння, у яких вповні розкриваються характери й доля героїв художнього твору.
Історія використовує нормовану мову сучасного періоду з великою кількістю термінології та хронології. Стиль науковий.	Письменник бере за основу сучасну йому літературну мову та вносить елементи стилізації під старовину, використовує архаїчну та історичну лексику, яка допомагає читачеві уявити епоху, створює фон для розвитку сюжетної лінії історичного художнього тексту. Стиль художній

Продовжує тему поет **Булат Шалвович Окуджава**, який сам хлопчиськом потрапив на війну. Булат Шалвович народився 9 травня 1924 року в Москві. У 17 років пішов на війну добровольцем. Зі спогадів поета: «Я закінчив 9 клас, коли почалася війна. Як і багато однолітки, відчайдушно рвався на фронт.

В.В.Биков «Альпійська балада». Особливості сюжету і композиції повісті.

Літературні досягнення Бикова лежать у його описах боїв Другої світової війни, переважно з невеликою кількістю персонажів. Повісті автора не відповідали офіційній версії війни, що призвело до звинувачень письменника в «брехливому гуманізмі» від деяких червоноармійських генералів. Василь Биков – дуже відважний і безкомпромісний автор. У 1980 році його нагороджено почесним званням Народного письменника Білорусі. За межами його рідного краю Василь Биков – найвідоміший білоруський автор.

Статус

Переглянь х/ф
"Альпійська балада"

Друзі

Уявлення Джулії про СССР _____

Зроби підпис до фото

Допис про лист Джулії (поясни мету написання листа)

Досліди історію створення сюжету повісті "Альпійська балада".

Питання для обговорення

1. Вальтер Скотт «Айвенго». Історія і художній вимисел у романі «Айвенго».
2. Друга світова війна у європейській поезії. К. І. Галчинський. «Лист із полону».
3. Б. Ш. Окуджава. «До побачення, хлопчики...».
4. В.В.Биков «Альпійська балада».

Тема 9. Зображення теми дружби і кохання у зарубіжній літературі.

План лекції:

1. Дитинство та юність О. С. Пушкіна.
2. Уславлення лицейської дружби й вірності ідеалам у вірші О. С. Пушкіна «19 жовтня 1825 року».
3. Олександр Грін «Пурпурові вітрила». Тема дружби й кохання.
4. Поєднання реального і фантастичного в повісті.
5. Символіка образу пурпурових вітрил.
6. Вірші зарубіжних поетів про дружбу і кохання Р. Бернс. «Любов».
7. Г. Гейне. «Коли настав чудовий май...». Особливості ліричних творів.
8. К. М. Симонов. «Жди мене...» Поетизація високого почуття, розкриття його сутності.

Список рекомендованої літератури: Б: 1-4; НБ: 110-114, 13, 24, 61, 74, 127. Д: 170, 176.

Міні-лексикон: кохання, навчання, дружба, лицей, символ

У будинку Пушкіна цікавилися літературою, а сам Сергій Львович був шанувальником французьких класиків і сам пописував французькі й російські вірші, які, втім, були відомі тільки знайомим і родичам. Мати Пушкіна, Надія Осипівна, уроджена Ганнібал, походила від Ганнібала, петровського «арапа», зображеного в романі Пушкіна. Виховання Пушкіна було безладним. Французи, що змінювалися, гувернери, випадкові вчителі не могли мати глибокого впливу на дитину, у значній мірі, наданого самому собі.

Олександр Грін «Пурпурові вітрила». Тема дружби й кохання.

Риси чарівної казки в повісті О. Гріна «Пурпурові вітрила»

Вигаданість подій і ситуацій

Герої мають незвичні імена

Перемога добра й кохання у фіналі твору

Піднесений стиль

Особливості поезії «Моє серце в верховині...»

Епітети: «любий рідний край», «луці дикі», «буйні ріки».

Метафори: «Моє серце в верховині і душа моя, Моя дума в верховині соколом буя, Моя мрія в гори лине наздогін вітрам».

Персоніфікації: «Прощайте, сині гори, білі сніги, Прощайте, темні звори й світлі луки! Прощайте, пуші дикі й тіняві гаї, Прощайте, буйні ріки й бистрі ручай!», «Будь здорова, верховино, любий рідний край».

Нестягнені форми прикметників: «білі сніги», «світлі луки».

Інверсія: «Іду я на чужину».

Вірші зарубіжних поетів про дружбу і кохання Р. Бернс.

Питання для обговорення

1. Розкрийте ідею вірша О. С. Пушкіна «19 жовтня 1825 року».
2. Г. Гейне. «Коли настав чудовий май...». Тематика вірша.
3. К. М. Симонов. «Жди мене...». Поетизація високого почуття, розкриття його сутності.

Лекція 10 Різновиди епічного жанру новели

План лекції:

1. Новела як літературний жанр, її характерні ознаки, різновиди.
2. О. Генрі «Дари волхвів». Моральні цінності у новелі.
3. Біблійні мотиви у творі, художні деталі.
4. Новела «Останній листок» – гімн людині, котра здатна на самопожертву заради ближнього.
5. Специфіка розкриття образу Бермана (непримітна зовнішність, невдаха, найкращий «шедевр» митця).

Список рекомендованої літератури: Б: 1-4; 121. Д: 164, 170, 173.

Міні-лексикон: новела, моральні цінності.

1. Новела як літературний жанр, її характерні ознаки, різновиди.

2. О. Генрі «Дари волхвів». Моральні цінності у новелі.

Аналізуємо новелу О.Генрі «Дари волхвів»

- *Хто такі волхви?*
- *Тема твору*
- *Художні особливості*
- *Ідея твору*

MyShared

«Дари волхвів» – одне з найвідоміших оповідань О. Генрі, саме з нього зазвичай починаються усі збірки його творів. Це зворушлива розповідь про життя двох закоханих Деллу та Джіма. Подружжя, зовсім не маючи грошей, зробили один одному гідні подарунки на Різдво.

3. Новела «Останній листок» – гімн людині, котра здатна на самопожертву заради ближнього.

«Останній листок» – одна з найзворушливіших і найвідоміших новел О. Генрі. Це історія справжньої дружби і самопожертви. Вперше її було надруковано у збірці «Палаючий світильник» (1907 рік).

Питання для обговорення

1. О. Генрі «Дари волхвів». Моральні цінності у новелі.
2. О. Генрі «Дари волхвів». Біблійні мотиви у творі, художні деталі.

Лекція 11 Основні літературні епохи, напрями, течії, специфіка їхнього розвитку в різних країнах.

План лекції:

1. Загальнокультурне значення священних книг народів світу.
2. Веди як пам'ятка індоєвропейської словесності II–I тис. до н. е. (огляд).
3. Біблія як основа двох релігій – юдейської та християнської.
4. Зв'язок Біблії з історією і міфологією.
5. Ключові ідеї та образи Нового Заповіту.
6. Коран – головна книга ісламу (огляд).

Список рекомендованої літератури: : Б: 1-4; НБ: 7. Д: 161, 170, 176.

Міні-лексикон: специфіка, Біблія, Коран, Веди.

Питання для обговорення

1. Визначте загальнокультурне значення священних книг народів світу.
2. Біблія як основа двох релігій – юдейської та християнської. Зв'язок Біблії з історією і міфологією.
3. Коран – головна книга ісламу (огляд).

Лекція 12 Антична література у контексті літератури світової.

План лекції:

1. Поняття про античність, її хронологічні межі.
2. Основні етапи, роди і жанри античної літератури.
3. Специфіка розвитку літератури в Давній Греції і в Давньому Римі. Давньогрецька міфологія.
4. Основні цикли давньогрецьких міфів.
5. Міфологічна основа героїчного епосу.
6. Гомер «Іліада». «Двобій Ахілла і Гектора» (пісня 22, вірші 140–410), «Пріам у Ахілла».

Список рекомендованої літератури: Б: 1-4; НБ: 7, 9, 89, 90, 109, 128, 129, 130, 132, 134, 138, 139, 140. Д: 161, 173.

Міні-лексикон: античність, міфологія, Давня Греція і в Давній Рим.

Античність (від лат. *antiquus*, також класична епоха) – період історії від 800 року до н. е. до 600 року н. е. у регіоні Середземного моря.

Античність – це узагальнена назва історичної епохи, культури та духовних досягнень двох народів – стародавніх греків та римлян, які мешкали в Середземномор'ї у Т тисячолітті до нашої доби та на її початку. Слово античність походить від латинського слова стародавній. Започаткували античну культуру греки, потім їхні традиції продовжили римляни. У добу античності давні греки та римляни заклали підвалини всього європейського мистецтва.

Основні етапи, роди і жанри античної літератури.

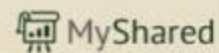
АНТИЧНА ЛІТЕРАТУРА				
Література Давньої Греції			Література Давнього Риму	
Героїчний епос	Лірика	Драма	Епос	Лірика
Гомер	Тіртеї, Сапфо	Есхіл	Вергілій	Горацій, Овідій
«Іліада», «Одіссея»	Елегії, пісні	«Прометей закутий»	«Енеїда»	Оди, елегії

Література Давньої Греції виросла з міфів – оповідей, які передають уявлення давніх людей про походження та влаштування світу, про богів і героїв. Знаючи з раннього дитинства історії про мужнього Геракла, гордого Прометея, цілеспрямованого Ікара, давні автори використовували у своїй творчості міфологічні образи, сюжети, мотиви. Найбільш ранні жанри давньогрецької літератури відносять до героїчного епосу.

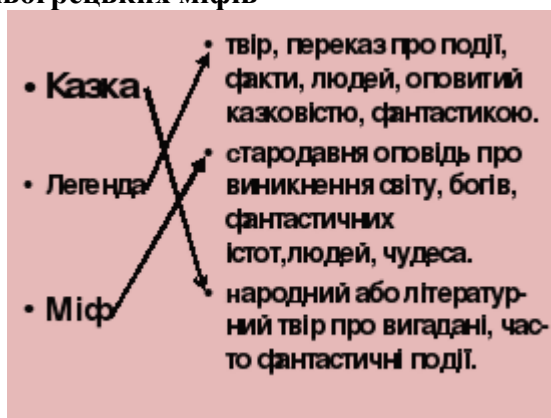
3. Специфіка розвитку літератури в Давній Греції і в Давньому Римі. Давньогрецька міфологія.

Римська культура в Царський період

Традиційно починають відлік історії Стародавнього Риму з VIII століття до н. е., від легендарної дати заснування Риму Ромулом і Ремом в 753 р. до н. е. До VI ст. до н. е. Рим являв собою поліс на чолі з царями. Великий культурний вплив справляли на римлян сусідні народи, особливо загадкові етруски (неясне походження цього народу, бо залишається незрозумілою його писемність). У них римляни запозичили більшість літер свого алфавіту, прийоми будівництва, деякі обряди (наприклад, гладіаторські бої). Символ Риму — бронзова статуя вовчиці — виконана етрусським майстром. Етрусською була остання з царських династій.

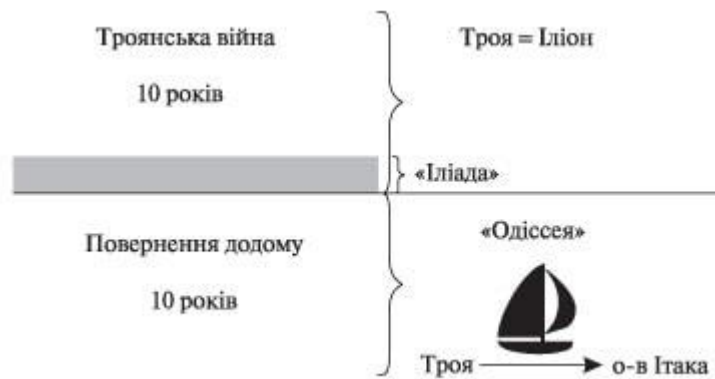
Основні цикли давньогрецьких міфів

Міфологія стародавніх греків відображає шлях людства до усвідомлення навколишнього світу як світу гармонії.

За змістом можна виділити такі основні цикли міфів Еллади: про богів, героїв, аргонавтів, Троянську війну, фіванський тощо.

Гомер (раніше також Омір; дав.-гр. Ὅμηρος) – легендарний давньогрецький поет, якого вважають автором «Іліади» та «Одіссеї», двох славетних грецьких епічних поем, що започаткували європейську літературу. В «Одіссеї» міститься перше у писемних джерелах повідомлення, що стосується найдавнішого населення на території України – кіммерійців. В античності Гомеру приписувалося авторство й інших творів (див. кікличні поеми; від деяких з них збереглися фрагменти). Сукупність проблем, пов'язаних з особою Гомера і його відношенням до «Іліади» та «Одіссеї», про час виникнення, склад і взаємозв'язок окремих частин цих поем становлять знамените не тільки в порівняльному літературознавстві, а й у всій науці про античний світ «Гомерівське питання». Вважається національним народним героєм Греції.

Питання для обговорення

1. Визначити основні етапи, роди і жанри античної літератури.
2. З'ясувати специфіку розвитку літератури в Давній Греції і в Давньому Римі. Давньогрецька міфологія.

Лекція 13 Література Середніх віків

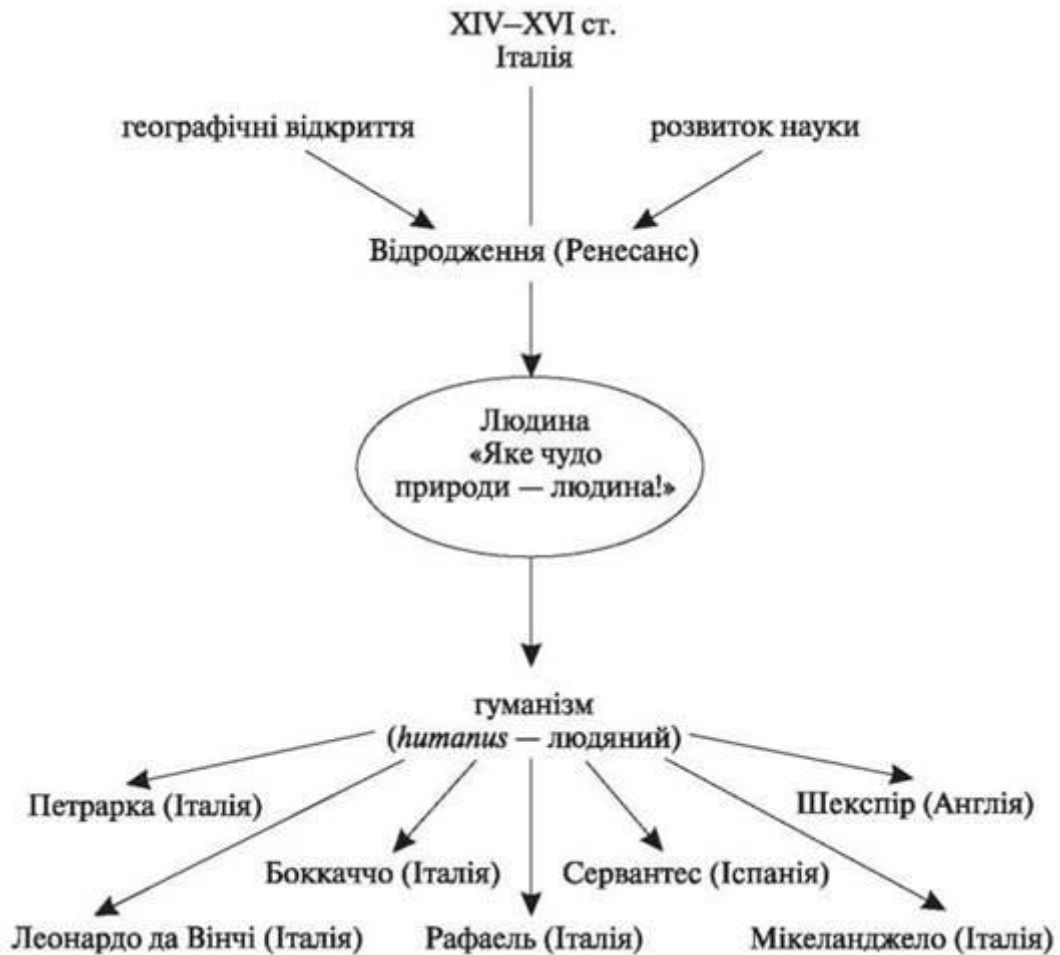
План лекції:

1. Середньовіччя як доба, її хронологічні межі й специфічні ознаки в історії європейських і східних літератур.
2. Вплив релігії, філософії на літературу й культуру в добу Середньовіччя. Основні жанри середньовіччя літератури.
3. «Пісня про Роланда» (X ст.)
4. Історична основа твору, поетичне переосмислення в ньому реальних подій.
5. Аліг'єрі Данте. Сонет 11 («В своїх очах вона несе кохання...»).
6. Данте як ключова постать італійського Середньовіччя і переходу до Відродження.
7. Утілення в сонеті 11 Данте краси високого почуття кохання.

Список рекомендованої літератури: Б: 1-4; НБ: 39, 55, 65, 136. Д: 173, 182.

Міні-лексикон: Середньовічна доба, хронологічні межі

У житті середньовічного суспільства вагомому значення набувала релігія. Офіційною релігією Середньовіччя було **християнство**. Християнська церква мала абсолютний вплив на духовне життя європейців. Вона формувала їхню свідомість, сприяла розвитку культури й зміцненню єдності Європи. У зв'язку з цим з'являється нове світобачення, нова концепція особистості, моральних та суспільних обов'язків.

«Пісня про Роланда» (X ст.)

Пісня про Роланда, також **Пісня про Ролянда** (фр. «*Chanson de Roland*») – старофранцузька епічна поема, що належить до циклу поем «*Chanson de geste*» (пісні про діяння).

Загалом збереглося дев'ять манускриптів поеми. Найдавнішим та найповнішим рукописом є так званий «Оксфордський» варіант, який уклав англо-нормандський писар у XII ст.

«Пісня про Роланда» складається з 4000 віршів (в ранньому рукописі XIII ст. налічувалося 9000 віршів), написаних давньофранцузькою мовою та поділених на «ле», які використовували та поширювали у своїх піснях трубадури та жонглери.

План порівняльної характеристики Роланда і Олівера

1. Ставлення до Бога та короля.
2. Вірність кодексу лицарської честі.
3. Сила та мужність героїв.
4. Моральні якості.
5. Загибель двох славетних франків.
6. Роланд та Олівер – утілення народних ідеалів.

Сім століть відділяють нас від історії великого кохання великого поета середньовіччя Аліг'єрі Данте до прекрасної Беатріче.

До кінця своїх днів Данте залишився палко закоханий у Беатріче. Він пише «У мене не було іншого вчителя в поезії, крім себе і наймогутнішої наставниці любові». Мабуть саме це почуття було для нього провідною зорею. Думки про неї надихали поета на найкращі творчі звершення. Саме Беатріче присвятив Данте збірку «Нове життя». Увесь сюжет твору поет підкорив символічному числу три. Його кохання пережило 3 етапи 3 потрясіння і золит у серці 3 образи: 1 зустріч, 2 зустріч і 3-ій образ вічний та нетлінний.

Жінка... Скільки про неї сказано і написано. В усі віки їй поклонялись художники, поети, музиканти. Вона була мрією, усмішкою, сумом, вселенською радістю і безмежною тугою. Її звали по – різному.

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ СОНЕТІВ

Автор	Данте (на межі епох – Середньовіччя та Відродження)	Петрарка (Відродження)	Шекспір (Пізнє Відродження)
Присвячення	Беатріче	Лаура	блакитноокий юнак смаглява леді
Вид сонета	італійський (4+4+3+3)		шекспірівський (4+4+4+2)
Основна думка	оспівування жіночої краси і кохання		
Тематика	Кохана – як божество, не має індивідуальності	Кохання – почуття гріхове	Гімн земній красі, образ коханої цілком земний ¹⁴

Питання для обговорення

1. Схарактеризувати Середньовічну добу.
2. Основні жанри середньовіччя літератури. «Пісня про Роланда» (X ст.).

Лекція 14 Відродження як літературна епоха.

Творчість В. Шекспіра – найвище досягнення європейської літератури доби Відродження

План лекції:

1. Епоха Відродження (Ренесансу) в Європі.
2. Гуманізм. Культ античності.
3. Характерні риси ренесансної культури і літератури.
4. Спадщина геніального митця – В.Шекспіра.
5. Виняткова роль В. Шекспіра в розвитку англійської національної літератури і світового мистецтва.

6. Періодизація творчості Шекспіра та класифікація Шекспірівських творів.
7. Трагедії «Ромео та Джульєтта». Тема вірності та кохання.
8. Гуманістична цінність трагедії В. Шекспіра, її популярність серед різних поколінь

Список рекомендованої літератури: : Б: 1-4; НБ: 17, 64, 66, 103, 142, 160. Д:

180.

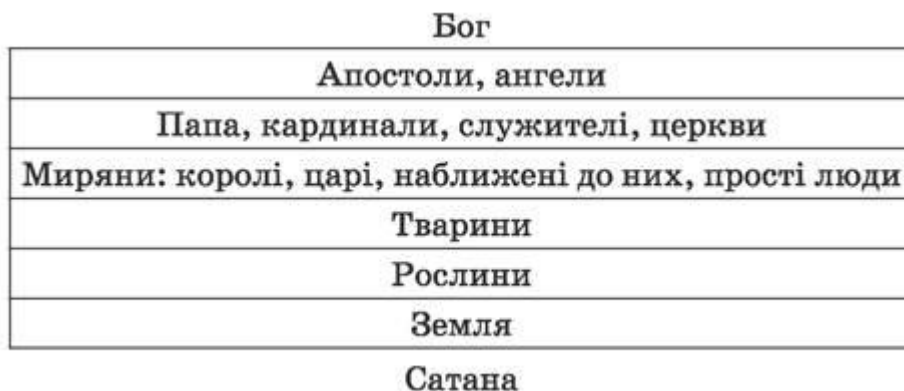
Міні-лексикон: культ античності, Відродження, англійська література.

В основі культури епохи **Відродження** (XIV-XVII ст.) лежить принцип гуманізму, утвердження гідності і краси реальної людини, її розуму та волі, її творчих сил. Гуманістична культура Відродження носила світський характер. Жагуча спрага пізнання реального світу і захоплення ним сприяли піднесенню науки і привели до відображення в мистецтві найрізноманітніших сторін дійсності і передали величний пафос багатьом творінням художників.

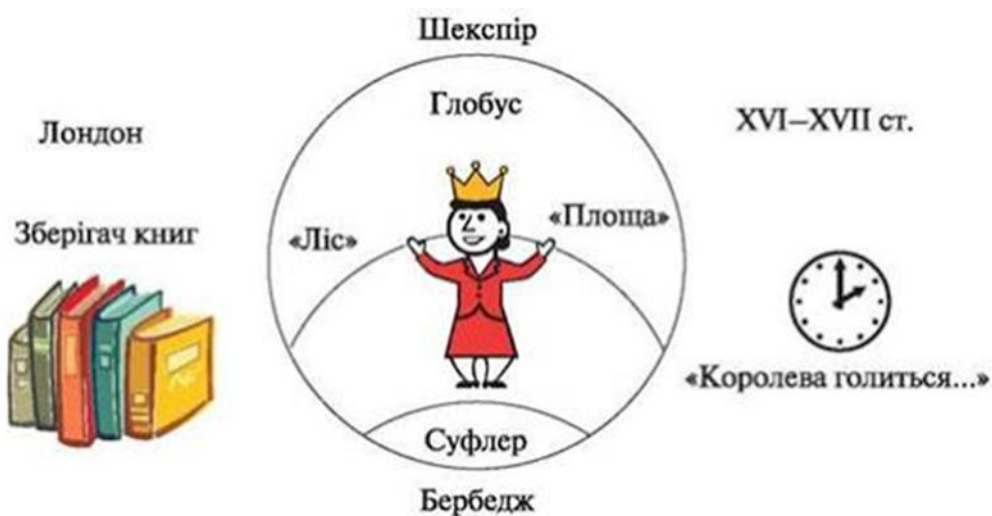

Ідеал гуманістичної культури- всебічно розвинена людська особистість, здатна насолоджуватися природою, любов'ю, мистецтвом, досягненнями людської думки, спілкуванням з друзями.

1. Характерні риси ренесансної культури і літератури.

У загальноєвропейському масштабі епоха Відродження традиційно розглядається як час *переходу* від Середньовіччя до епохи Нового часу. Тому культура Відродження має специфічні особливості перехідної епохи, у якій старе і нове переплітаються, створюючи своєрідний, якісно новий сплав.

1. Трагедії «Ромео та Джульєтта». Тема вірності та кохання.

Сюжет "Ромео і Джульєтта" веде нас до стародавньої італійської народної легенди, згідно з якою події, описані Шекспіром, справді мали місце на початку XIV століття в місті Вероні. Ще й тепер у цьому місті показують легендарну "гробницю Джульєтти". Шекспір був далеко не першим, хто опрацював цей сюжет, але він перший зумів зробити з нього геніальний художній твір.

Гуманістична цінність трагедії В. Шекспіра, її популярність серед різних поколінь

Питання для обговорення

1. Особливості гуманізму.
2. Виняткова роль В. Шекспіра в розвитку англійської національної літератури і світового мистецтва.

Лекція 15 Історико-літературний процес XVII століття, його особливості

План лекції:

1. Бароко як доба і художній напрям у європейській літературі й мистецтві.
2. Видатні представники європейського бароко та їхні здобутки.
3. Історичні умови, філософське та естетичні підґрунтя класицизму.
4. Характерні ознаки класицизму як художнього напрямку.
5. Луїс де Гонгора-і-Арготе «Галерник». Філософські проблеми.
6. Джонн Донн «Священні сонети» (19-й сонет «Щоб мучить мене...»).

Список рекомендованої літератури: Б: 1-4; НБ: 7, 65, 66, 67. Д: 173, 181.

Міні-лексикон: бароко, художній напрям, європейська література

Побутує думка, що першим щодо літератури термін "бароко" використав Ф. Ніцше, який писав про барочний стиль грецького дифірамба і красномовства. У 1888 році швейцарський вчений Генріх Вельфлін опублікував книгу "Ренесанс і бароко".

Бароко – загальноєвропейське явище. Це синтез мистецтва Відродження і середньовіччя. Вчений Д. Чижевський акцентує увагу на індивідуальних особливостях бароко, зокрема на «динамізмі», рухливості.

БАРОКО

ЗНИКЛИ ОБОРОННІ РИСИ

БУДІВЛІ ПЕРЕТВОРИЛИСЯ
НА ЖИТЛОВІ ПАЛАЦИ

БАРОКО
ОСНОВНІ РИСИ СТИЛЮ

Прагнення до синтезу мистецтв — взаємопроникнення архітектури, скульптури, живопису й декоративного мистецтва

Просторовий розмах, плавність, складне поєднання криволінійних форм, злиттям об'ємів у динамічну масу, багату на скульптурний декор.

Парадність, урочистість, пишність, динамічність

Новіков І.А.

3. Історичні умови, філософське та естетичні підґрунтя класицизму.

Паспорт епохи
Класицизм

Назва	Класицизм
Хронологічні межі	XVII-XVIII ст.
Країни	Італія, Франція, Росія
Історичні умови	формування сильних монархічних держав
Естетичне підґрунтя	антична теорія поетики, зокрема «Поетика» Аристотеля
Філософська основа	- раціоналізм, - утвердження культу розуму
Представники	- Мольєр, - П'єр Корнель, - Жан Расін, - Михайло Ломоносов, - Гавриїл Державін

Своєю мовою написавши по му, хто любить, і такою мовою, хто слухає. Мольєр

Основні ознаки:

- зображення дійсності з позиції правдоподібності;
- значущість громадянської проблематики;
- утвердження почуття обов'язку як головного;
- об'єктивність розповіді;
- однозначність характеру героїв;
- ієрархія жанрів і стилів;
- утвердження закону «трьох єдностей» у класицистичній драматургії;
- повчання і виховання як одна з основних функцій

Субора ієрархія жанрів:

Високі жанри	Низькі жанри
Трагедія, епопея, ода	Комедія, сатира, байка
Тема: суцільне життя, історія; міфологічні і біблійні сюжети	Тема: Повсякденне життя значайних людей;
Герой: полководці, монархи, герої	Можливий розмовний стиль, побутові деталі
Ціля: служіння державі, громадянського обов'язку	

Класицизм (лат. classicus – зразковий) – художній напрям в мистецтві XVII-XVIII ст. Виник у Франції. Сформувався під впливом Відродження і Бароко: Відродження – ідеал,

а Бароко він протиставляється. Пізній класицизм, що отримав назву ампір (поширився в 1-й третині XIX ст.), засвоює масштабність характерну для бароко і набуває рис парадності й пишності.

Жанри класицизму

Високі (ода, епопея, трагедія, героїчна поема)	Середні(наукові твори, елегії, сатири)	Низькі (комедія, пісні, листи у прозі, епіграми)
Темами для творів високих жанрів були події загальнонаціонального та історичного значення, у них брали участь монархи, видатні діячі, придворні тощо. Високі жанри були написані піднесеною, урочистою мовою	Темами для середніх і низьких жанрів були наука, природа, людські вади, соціальні пороки. У них діяли представники середніх і нижчих класів, мова наближалася до розмовного стилю, утверджувались ідеї пізнання світу й людської природи, викривалися вади суспільства й характерів	

Питання для обговорення

1. Дати характеристику бароко як доби і художньому напрямку у європейській літературі й мистецтві.
2. Історичні умови, філософське та естетичні підґрунтя класицизму.

Лекція 16 Просвітництво як соціально-економічний, філософський та культурний рух. Діяльність Ж.-Ж. Руссо.

План лекції:

1. Історичні умови та провідні ідеї Просвітництва.
2. Вплив філософії на літературу й культуру доби.
3. Художні напрями (просвітницький класицизм, просвітницький реалізм, сентименталізм).
4. Джонатан Свіфт «Мандрі Лемюеля Гуллівера» (1 частина).
5. Йоганн Вольфганг Ґете, поезії «Вільшаний король», «Травнева пісня», «Прометей». Ідея кохання і щастя та ознаки фольклору.
6. Йоганн Крістоф Фрідріх Шиллер «До радості». Тема радості від людської співдружності.

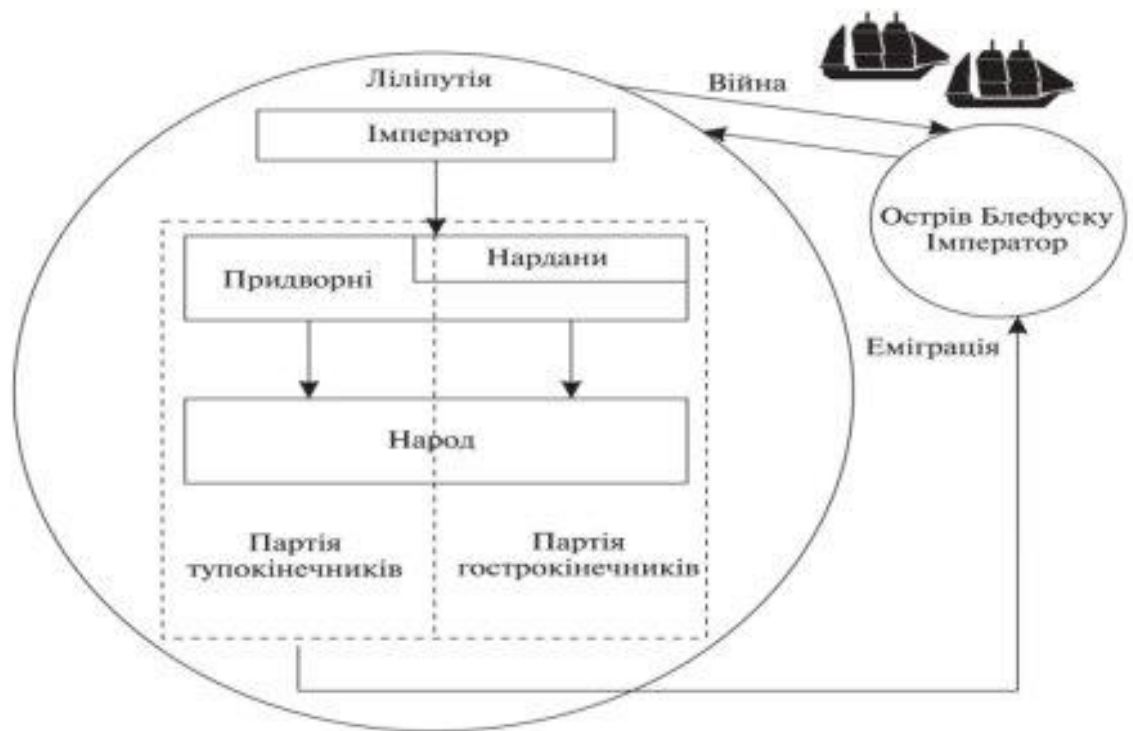
Список рекомендованої літератури: Б: 1-4; НБ: 60, 73, 106, 125, 16, 24. Д: 170, 173.

Міні-лексикон: Просвітництво, філософія, кохання, щастя.

Епоха Просвітництва дала потужний поштовх освіті. Так, король Пруссії Фрідріх II та австрійський імператор Йосип II увели у своїх країнах загальну початкову освіту. У Франції протягом XVIII ст. кількість неписьменних скоротилася з 79 до 63 % населення.

У творі «**Мандри Гулівера**» письменник вдало висміює тогочасну Англію. Сатирично описує звичаї, монархів та устої англійського суспільства. Висміює вправно, через використання алегоричних образів повісті. Також, всі людські вади піддаються критиці в сатиричній манері. З Бристоля на бризі «Антилопа» Гулівер відпливає в якості корабельного лікаря на зустріч пригодам. Гра долі привела героя до казкових країн – Ліліпутія та Бробдингем.

Дослідження істориків

- Доба Просвітництва- це середина 17-18 ст. Загалом, ідеї Просвітництва проростають спочатку в Англії, потім у Франції, пізніше у Німеччині, Італії, та в інших країнах.
- Найвидатніші німецькі філософи, митці - Кант, Лессінг, Шиллер, Гете – творять нову національну науку і літературу.
- Просвітники виступили проти гноблення народних мас, проти духовного поневолення людини церквою. Суть епохи характеризує гасло, висунуте просвітниками: "Май мужність користуватися власним розумом!".

Питання для обговорення

1. Назвати історичні умови та провідні ідеї Просвітництва.
3. Назвати художні напрями (просвітницький класицизм, просвітницький реалізм, сентименталізм).

Лекція 17 Взаємодія романтизму і реалізму

План лекції:

1. О.С. Пушкін. Лірика («До А. П. Керн» («Я пам'ятаю мить чудову...»), «Я вас кохав...»), «Я пам'ятник собі поставив незотлінний...»).
2. О.С.Пушкін «Євгеній Онегін». Енциклопедія російського життя.
3. Значення творчості О. С. Пушкіна для розвитку російської та світової літератури.
4. Провідні мотиви його лірики.
5. Тема кохання і призначення мистецтва у віршах митця.
6. Взаємодія романтизму і реалізму в романі О. С. Пушкіна «Євгеній Онегін».

Список рекомендованої літератури: Б: 1-4; НБ: 110-114. Д:170,176.

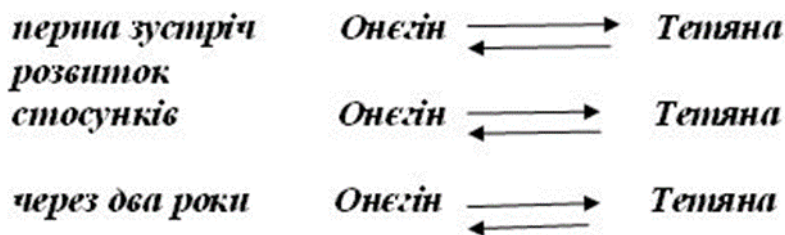
Міні-лексикон: романтизм, реалізм, мотиви творчості.

В. Г. Белінський бачить головне значення роману в широті, глибині та правдивості зображення в ньому російської дійсності і вважає його справді "народним твором", твором "історичним у повному сенсі цього слова, хоч серед його героїв "немає жодної історичної особи".

1. Взаємодія романтизму і реалізму в романі О. С. Пушкіна «Євгеній Онегін».

Питання для обговорення

1. О. С. Пушкін. Лірика («До А. П. Керн» («Я пам'ятаю мить чудову...»)).
2. О.С. Пушкін «Євгеній Онегін». Історія написання.

Лекція 18 Особливості реалістичної прози

План лекції:

1. Поняття про реалізм та історія його формування.
2. Характерні ознаки реалізму як літературного напрямку.
3. Оноре де Бальзак «Гобсек». Основні віхи творчості та особливості світогляду письменника.
4. «Гобсек». Багатогранність образу Гобсека.
5. М.В. Гоголь. Петербурзький етап життя і творчості письменника. «Ревізор». Образи чиновників. Засоби комічного у творі.
6. Основні теми та проблеми. Цикл петербурзьких повістей: основні теми та проблеми.
7. Побутовий, психологічний і філософський плани повісті «Шинель».

Список рекомендованої літератури: Б: 1-4; НБ: 28, 29, 30, 93. Д: 170.

Міні-лексикон: реалізм, образ, порівняння, тема, цикл повістей.

ВИЗНАЧАЛЬНІ РИСИ РЕАЛІЗМУ:

- раціоналізм;
- правдиве, конкретно-історичне, всебічне зображення типових подій і характерів у типових обставинах при правдивості деталей;
- принцип точної відповідності реальній дійсності усвідомлюється як критерій художності, як сама художність;
- характер і вчинки героя пояснюються його соціальним походженням та становищем, умовами повсякденного життя;
- конфліктність (драматизація) як сюжетно-композиційний спосіб формування художньої правди;
- вільна побудова творів;
- розв'язання проблем на основі загальнолюдських цінностей.

Оноре де Бальзак – один з найяскравіших письменників в історії світової літератури. «Король романістів» – так назвав його Ф. Стендаль. Йому належить грандіозний літературний твір – епопея «Людська комедія», у якій він хотів охопити всі сфери життя, усі професії, усі типи й характери свого часу.

Але передусім Бальзак – оригінальний мислитель, філософ, який у своїх творах порушував складні питання людського буття.

«Гобсек». Багатогранність образу Гобсека

1. Побутовий, психологічний і філософський плани повісті «Шинель».

«Шинель» – найзначніший твір петербурзького циклу. Під пером Гоголя анекдот набуває трагічне звучання: маленька людина, Акакій Акакійович Башмачкіна, втративши шинель – ознака приналежності до бюрократичного світу, – перестає цікавити оточуючих його людей. Прагнення Башмачкіна у що б то не стало зшити нову шинель розглядається Гоголем не як прагнення задовольнити власне марнославство, а як природне бажання відчувати себе людиною.

«Шинель»

Повість складається з двох частин

історія з шинеллю

Шинель – «вічна ідея» героя, якою він живе. Світ Акакія Акакієвича – це бездушний світ чинів та грошей, абсурдний простір існування.

«фантастичне закінчення»

Утопічне здійснення ідей справедливості та відплати. Використання прийому «нефантастичної фантастики» - про покійника ходять слухи, яким можна як вірити, так і не вірити.

Казкова манера надає «повісті ілюзію дійсної історії, переданої як факт, але яка не в усіх подробицях точно відома оповідачу». «У «Шинелі» розповідь ця стилізована під особливого виду легку, наївну балаканину» (Б. М. Ейхенбаум «Як створено «Шинель» Гоголя»).

Питання для обговорення

1. Назвати особливості реалістичної прози.
2. Визначити характерні ознаки реалізму як літературного напрямку.
3. Оноре де Бальзак «Гобсек».

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова (Б)

1. Навчальна програма із зарубіжної літератури для 5-9-х класів для загальноосвітніх навчальних закладів затверджена наказом МОН від 07.06.2017 № 804
2. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 23. 11. 2011 р. № 1392) // Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. – 2012. – № 4-5. – С. 3–56; [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-п>.
3. Концепція Нової української школи [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednyuaa-sch2016/konceptiya.html>
4. Зарубіжна література 5 клас [Електронний варіант]. Режим доступу: <https://pidruchnyk.com.ua> › 1182-zarubizhna-5-klas-nikolenko/; 6 кл. Режим доступу: <https://520-svtova-literatura-voloschuk-6...>; 7 кл. Режим доступу: <https://idruchnyk.com.ua> › zarubizhna7; 8 кл. Режим доступу: <https://imzo.gov.ua> › zarubizhna-literatura-8-klas; 9 кл. Режим доступу: <https://imzo.gov.ua> › pidruchniki › zarubizhna-literatura-9-klas.

Літературні джерела представлені в науковій бібліотеці МДУ (НБ)

5. Адам Міцкевіч «Світязь». Утвердження любові до Батьківщини й героїзму в баладі. Символічні образи, елементи фольклору у творі. Урок зарубіжної літератури, 7 клас С.45// Всесвітня література в сучасній школі. - 2019. - , 10. - 55 с. (А. Міцкевич «Світязь»)
6. Анна Лисенко. Джон Кітс «Про коника та цвіркуна». Поетизація природи у вірші, його ідея. Урок зарубіжної літератури, 5 клас. С.6 // Всесвітня література в сучасній школі. - 2020. - , 1.(«Про коника та цвіркуна»)
7. Антична література. Хрестоматія. 5-9 клас : Реком. МОНУ. – Львів : Світ, 1998. – 304с. – («Прометей закутий».)
8. Байрон, М. Совершенствуем вербальные способности / М. Байрон // Обдарована дитина. - 2011. - №10. - С.38-45.
9. Бескровний Ю.Л. Бескровний, Ю. Л. "Я честь віддам титану Прометею" : Урок зарубіжної літератури у 8 класі. / Ю. Л. Бескровний // Зарубіжна література в школі. – 2010. – №5. – С.7-12.(«Прометей закутий».)
10. Бондар, В. І.Байка як жанр літератури, її особливості. Езоп - основоположник жанру байка. / В. І. Бондар // Зарубіжна література в школі. - 2013. - №18. - С.5-9.

11. Борківська О. П. Роберт Шеклі та його оповідання «Запах думки»С.17// Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - К. - 2016. - , 1.
12. Борщ, Н. Цикл уроків із теми " Байка у світовій літературі". 6-й клас / Н. Борщ // Зарубіжна література в школі. - 2013. - №12. - С.6-16.
13. Братко В. Братко, В. Співець щасливого кохання: Матеріали до вивчення творчості Г.Гейне. / В. Братко // Зарубіжна література. – 2001. – №10. – С.19-22. (Г. В. Генріх Гейне "Книга пісень")
14. Булгаков, М. Избранные произведения. В двух томах. Том 1. Рассказы. Повести. Из автобиографической прозы / М. Булгаков. - К. : Дніпро, 1989. - 766 с.(«Собаче сердце».)
15. Венгльовська З. Джанні Родарі — італійський дитячий письменник. Вірш «Листівки з видами міст»// Все для вчителя. - 2015. - , 4.(Дж.Родарі. «Листівки з видами міст»)
16. Виноградова, З. "Життя - це безодня невідомого. Не бійся вступити в неї". Балада Й.В. Гете "Вільшаний король". Переплетіння фантастичного та реального в баладі / З. Виноградова, Л. Конончук // Зарубіжна література. - 2012. - №16. - С.9-12.(Й.В. Гете "Вільшаний король")
17. Випробування долею: За трагедією В.Шекспіра "Король Лір" / Є. Кашуба
18. Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - К. - 2015.,7-8. – С. 5. (Індійська народна казка «Фарбований шакал».)
19. Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - К. - 2015. - , 7-8. – С. 18(Китайська народна казка «Пензлик Маляна»).
20. Всесвітня література та культура у навчальних закладах України. - 2013. - №10. - С.21-26. (Генрі Лонгфелло "Пісня про Гайавату")
21. Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – К. : Дмитро Лебедь. – 6. – 2015. («Ілля Муромець і Соловей-Розбійник»).
22. Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – К. : Дмитро Лебедь. – 6. – 2015. («Король Лір і його дочки».)
23. Гакевич К.В. Гакевич, К. В. Світ людей і світ тварин у творі Дж.Лондона "Біле ікло". 6 клас / К. В. Гакевич // Зарубіжна література в школі. – 2011. – №10. – С.24-27. (Лондон Джек «Біле Ікло»)
24. Галенко Г.В. Галенко, Г. В. Генріх Гейне - німецький поет-романтик. "Книга пісень" - видатне явище німецького романтизму (бінарний урок зарубіжної літератури та історії). / Г. В. Галенко, А. Г. Мазур // Зарубіжна література в школі. – 2010. – №4. – С.21-23. (Г. В. Генріх Гейне "Книга пісень")

25. Герасименко, Т. О. Казки О.С. Пушкіна. Вступ до поеми "Руслан і Людмила". 5 -й клас / Т. О. Герасименко // Зарубіжна література в школі. - 2013. - №17. - С.36-39. («Руслан і Людмила»).
26. Гладка Я.І. Гладка, Я. І. Випробування долею:урок / Я. І. Гладка // Зарубіжна література в школі. – 2011. – №5. – С.21-23. («Король Лір і його дочки».)
27. Говорунець З. В. Система уроків за твором Льюїса Керролла «Аліса в Країні Див». 5-й клас .С.32 // Зарубіжна література в школі. - 2017. - , 7-8. («Аліса в Країні Див».)
28. Гоголь М. Гоголь, М. Зібрання творів у семи томах : До 200-ліття від дня народження. Т.4. Повісті / М. Гоголь. – К : Наукова думка, 2009. – 232 с. – (Гоголь М. «Ревізор»)
29. Гоголь Н.В. Гоголь, Н. В. Собрание сочинений в восьми томах. Том 3. Повести / Н. В. Гоголь. – М. : Правда, 1984. – 336 с. – (Библиотека "Огонек". Отечественная классика). (Гоголь М. «Ревізор»)
30. Гоголь, М. Всі повісті / М. Гоголь. - К : Либідь, 2008. - 544 с.(Ніч перед Різдвом).
31. Гончарук, Л. М. Едгар Алан По. Оповідання "Золотий жук" / Л. М. Гончарук // Все для вчителя. - 2013. - №5. - С.44-446. (Е. По «Золотий жук».)
32. Греньків, О. Людина і світ у творчості Мацуо Басьо. / О. Греньків // Зарубіжна література. - 2010. - №7. - С.7-10.(МацуоБасьо).
33. Гривачова А. Б. Крістіне Нестлінгер «Конрад, або Дитина з бляшанки»..С. 36//Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - К. - 2016. - , 1.
34. Грига О. Грига, О. Формуючи цілісне уявлення про античність: урок за темою "Вергілій. "Енеїда"". / О. Грига // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2009. – №10. – С.24-27. (Публій Вергілій Марон «Енеїда»)
35. Гудзик, О. А. Витівки Джоні Дорсета: Урок за оповіданням О.Генрі "Вождь червоношкірих". 7 клас. / О. А. Гудзик// Зарубіжна література. - 2008. - №3. - С.36-38.(О.Генрі "Вождь червоношкірих".).
36. Гюго, В.Собор Паризької Богоматері : роман / В. Гюго. - К : Молодь, 1976. - 414с. («Собор Парижської Богоматері»)
37. Давиденко Г.Й. Давиденко, Г. Й. Історія зарубіжної літератури XVII-XVIII століття : навч. пос. для студ. ВНЗ. Реком. МОНУ / Г. Й. Давиденко, М. О. Величко. – К : ЦУЛ, 2007. – 292 с. – («Міщанин-шляхтич».)
38. Давиденко Г.Й. Давиденко, Г. Й. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження : навч. пос. для студ. ВНЗ. Реком. МОНУ / Г. Й. Давиденко,

- В. Л. Акуленко. – К : ЦУЛ, 2007. – 248с. – (Мігель де Сервантес Сааведра «Дон Кіхот»)
39. Давиденко Г.Й. Давиденко, Г. Й. Історія західноєвропейської літератури раннього і зрілого Середньовіччя : навч. посібник для студ. ВНЗ. Допущено МОНУ / Г. Й. Давиденко. – Суми : Університетська книга, 2006. – 261 с. – ("Пісня про Ролланда")
 40. Давиденко, Г. Й. Історія зарубіжної літератури XVII-XVIII століття : навч. пос. для студ. ВНЗ. Реком. МОНУ / Г. Й. Давиденко, М. О. Величко. - К : ЦУЛ, 2007. - 292 с. («Робінзо Крузо»)
 41. Давиденко, Г. Й. Історія зарубіжної літератури XX століття : навч. пос. для студ. ВНЗ. Реком. МОНУ / Г. Й. Давиденко, Г. М. Стрельчук, Н. І. Гричаник. - К : ЦУЛ, 2007. - 504с. («Маленький принц»).
 42. Давиденко, Г. Й. Історія зарубіжної літератури XX століття : навч. пос. для студ. ВНЗ. Реком. МОНУ / Г. Й. Давиденко, Г. М. Стрельчук, Н. І. Гричаник. - К : ЦУЛ, 2007. - 504с. (Генрік Ібсен «Ляльковий дім»).
 43. Давня українська література : хрестоматія. Реком. МОНУ / упор. М.М. Сулима. - 4-те вид. - К. : Освіта, 1998. - 656 с. (Українські і не тільки байки).
 44. Демиденко, В. Вивчаємо байки Езопа / В. Демиденко // Зарубіжна література в школах України. - 2014. - №6. - С.46-48.
 45. Дудник і. В. Вивчаємо оповідання Е.Сетона-Томпсона «Лобо». С.46// Зарубіжна література в школах України. - 2014. - , 10.(«Лобо»)
 46. Дудюк Н. Дудюк, Н. Повість Джека Лондона "Біле Ікло" як заклик до гуманітності: Урок 6 кл / Н. Дудюк // Зарубіжна література. – 2009. – №46-47. – С. 24-26. (Лондон Джек «Біле Ікло»)
 47. Зарубежная литература для детей и юношества. В двух частях : Учебник для институтов культуры. Часть 1 / Под ред. Мещеряковой Н.К., Чернявской И.С. – М : Просвещение, 1989. – 255с. (Йоганн Крістоф Фрідріх Шиллер «Рукавичка».)
 48. Зарубежная литература : пособие по факультативному курсу для учащихся 8-10 кл. – изд. 3-е. – М. : Просвещение, 1977. – 318 с. (Йоганн Крістоф Фрідріх Шиллер «Рукавичка».)
 49. Зарубіжна література в школі. - 2015. - , 23-24.(Японська народна казка «Іссумбосі, або Хлопчик-Мізничик»).
 50. Зарубіжна література в школі. - 2016. - , 17-18. Брати Якоб і Вільгельм Грімм. Казка «Пані Метелиця». Характеристика образів персонажів. Антитеза. 5-й клас. - С.27 (Брати Я. і В. Грімм. «Пані Метелиця»).

51. Зарубіжна література. – 2012. – №6. – С.12-14.(«Король Лір і його дочки».)
52. "Я скажу вам, звідки ці козаки й легенди..." : до 160-річчя поеми Генрі Лонгфелло "Пісня про Гайавату" // Шкільна бібліотека. - 2015. - №4. - С.14-15
53. Зарубіжна література. - 2012. - №6. - С.12-14. ("Чарлі і шоколадна фабрика)
54. Зарубіжна література в школі. – 09-10. – 2017. (Робін Гуд).
55. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження : навч. посіб. Затв. МОНУ / Ф. І. Прокаєв, Б. В. Кучинський, Ю. Л. Булаховська, І. В. Долганов. – К : Вища школа, 1994. – 406 с. – ISBN 5-11-004106-7.
56. Зарубіжна література. Хрестоматія : Пробний навч. посібник для 6-11 класів ЗОШ / Упор. Сиваченко Г.М., Києнко І.О. - К : Радянська школа, 1990. - 464 с.(М.Твен. Принц та зледар).
57. Зарубіжна література. Хрестоматія : Пробний навч. посібник для 6-11 класів ЗОШ / Упор. Сиваченко Г.М., Києнко І.О. – К : Радянська школа, 1990. – 464 с. (Робін Гуд).
58. Зарубіжна література. Хрестоматія : Пробний навч. посібник для 6-11 класів ЗОШ / Упор. Сиваченко Г.М., Києнко І.О. – К : Радянська школа, 1990. – 464 с. –(Мігель де Сервантес Сааведра «Дон Кіхот»)
59. Зарубіжна література. Хрестоматія : Пробний навч. посібник для 6-11 класів ЗОШ / Упор. Сиваченко Г.М., Києнко І.О. – К : Радянська школа, 1990. – 464 с. – («Міщанин-шляхтич».)
60. Зарубіжна література. Хрестоматія : Пробний навч. посібник для 6-11 класів ЗОШ / Упор. Сиваченко Г.М., Києнко І.О. – К : Радянська школа, 1990. – 464 с. – (Джонатан Свіфт " Мандри гулівера")
61. Зарубіжна література. Хрестоматія : Пробний навч. посібник для 6-11 класів ЗОШ / Упор. Сиваченко Г.М., Києнко І.О. – К : Радянська школа, 1990. – 464 с. –(Г. В. Генріх Гейне "Книга пісень")
62. Івахненко, І. В. Марк Твен. "Пригоди Тома Соєра". Короткі відомості про письменника. Історія створення повісті. / І. В. Івахненко // Зарубіжна література в школі. - 2010. - №5. - С.23-27.(. "Пригоди Тома Соєра").
63. Ігнатюк М.М. Ігнатюк, М. М. Свічадо зореслова. : Рек. МОНУ як посібник-хрестоматія зі сценічної мови для студ. ВНЗ культури і мистецтва. / М. М. Ігнатюк, М. І. Сулятицький. – Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2011. – 532 с. – (Омар Хайям. Рубаї.)
64. Кашуба Є. Кашуба, Є. Випробування долею: За трагедією В.Шекспіра

65. Кашуба, Є.Кирилюк З.В. Кирилюк, З. В. Зарубіжна література. Античність. Середньовіччя. Відродження. Бароко. Класицизм : методичний посібник / З. В. Кирилюк. – Тернопіль : Астон, 2002. – 259с. – ("Пісня про Ролланда")
66. Кирилюк З.В. Кирилюк, З. В. Зарубіжна література. Античність. Середньовіччя. Відродження. Бароко. Класицизм : методичний посібник / З. В. Кирилюк. – Тернопіль : Астон, 2002. – 259с. – (Шекспир "Ромео и Джульєтта).
67. Кирилюк З.В. Кирилюк, З. В. Зарубіжна література. Античність. Середньовіччя. Відродження. Бароко. Класицизм : методичний посібник / З. В. Кирилюк. – Тернопіль : Астон, 2002. – 259с. – (Мігель де Сервантес Сааведра «Дон Кіхот»)
68. Ковальова С.І. Ковальова, С. І. Зарубіжна література : Навч.-метод. поісбник-хрестоматія для 7 класу / С. І. Ковальова, С. В. Музика. – Тернопіль : Астон, 2007. – 372 с. («Ілля Муромець і Соловей-Розбійник»).
69. Ковальова С.І. Ковальова, С. І. Зарубіжна література : Навч.-метод. поісбник-хрестоматія для 7 класу / С. І. Ковальова, С. В. Музика. – Тернопіль : Астон, 2007. – 372 с. (Робін Гуд).
70. Ковальова, С. І. Зарубіжна література : Навч.-метод. поісбник-хрестоматія для 7 класу / С. І. Ковальова, С. В. Музика. - Тернопіль : Астон, 2007. - 372 с. ("Останній дюйм")
71. Ковальова, С. І. Зарубіжна література : Навч.-метод. поісбник-хрестоматія для 7 класу / С. І. Ковальова, С. В. Музика. - Тернопіль : Астон, 2007. - 372 с.(Скотт «Айвенго»).
72. Кочасва, І. Найголовніше - подолати себе, свій страх, свій біль. За оповіданням Джека Лондона "Жага до життя" / І. Кочасва // Зарубіжна література. - 2011. - №9. - С.2-7.(Джен Лондон. "Жага до життя")
73. Кртвуца М.І. Кртвуца, М. І. Роман "Мандри Гулівера" Д.Свіфта: Урок. / М. І. Кртвуца // Зарубіжна література в школі. – 2008. – №1. – С.17-20. (Джонатан Свіфт " Мандри гулівера")
74. Куцінко О.Г. Куцінко, О. Г. Усі уроки зарубіжної літератури. 9 клас / О. Г. Куцінко. – Харків : ВГ "Основа", 2010. – 368 с. – (12-річна школа). – (Г. В. Генріх Гейне "Книга пісень")
75. Лавренюк Ю. С. Роальд Дал — автор найсмачнішої казки «Чарлі і шоколадна фабрика». 5-й клас.С.6 // Зарубіжна література в школі. - 2017. - , 7-8.
76. Лариса ЦПОВ'ЯЗ. Історія звільнення з золотої клітки.Г. К. Андерсен. «Соловей»: справжня та штучна краса, соловей як утілення сили природи і мистецтва, зміни в

- характері імператора. Урок зарубіжної літератури, 5 клас.С.46 // Всесвітня література в сучасній школі. - 2019. - , 9. - 55 с.
77. Лариса Ціповяз. Мрії здійснюються. Д. Війн Джонс «Мандрівний замок Хаула»: образи героїв, їхні мрії, бажання, страхи// Всесвітня література в сучасній школі. - 2020. - , 5. - 55 с.(Д. Війн Джонс «Мандрівний замок Хаула»).
78. Лермонтов М.Ю. Лермонтов, М. Ю. «Герой нашего времени» / М. Ю. Лермонтов. – М. : Огиз, 1947. – 158 с. (Лермонтов, М. Ю. Герой нашего времени)
79. Лермонтов М.Ю. Лермонтов, М. Ю. Собрание сочинений в четырех томах. Том 1. Стихотворения / М. Ю. Лермонтов ; под общ. ред. И.Л. Андроникова, Д.Д. Благого, Ю.Г. Оксмана. – М. : Государственное издательство художественной литературы, 1957. – 427 с. (Лермонтов, М. Ю. Герой нашего времени)
80. Лермонтов М.Ю. Лермонтов, М. Ю. Собрание сочинений в четырех томах. Том 1. Стихотворения 1837-1841 / М. Ю. Лермонтов. – М. : Правда, 1986. – 384 с. (Лермонтов, М. Ю. Герой нашего времени)
81. Лермонтов М.Ю. Лермонтов, М. Ю. Собрание сочинений в четырех томах. Том 2. Поэмы 1837-1841 / М. Ю. Лермонтов. – М. : Правда, 1986. – 512 с. (Лермонтов, М. Ю. Герой нашего времени)
82. Лермонтов М.Ю. Лермонтов, М. Ю. Сочинения. Т.1 / М. Ю. Лермонтов. – М. : Правда, 1988. – 719 с. (Лермонтов, М. Ю. Герой нашего времени)
83. Лермонтов М.Ю. Лермонтов, М. Ю. Стихотворения. Герой нашего времени / М. Ю. Лермонтов. – К. : Веселка, 1987. – 239 с. (Лермонтов, М. Ю. Герой нашего времени)
84. ЛиткінаЛ. А. Клайв Льюїс. Роман «Хроніки Нарнії».7-й клас.С. 73// Зарубіжна література в школі. - 2016. - , 3-4.(«Хроніки Нарнії»)
85. Ліна Пасічник. Тема мистецтва у повісті В. Короленка «Сліпий музикант»// Всесвітня література в сучасній школі. - 2020. - , 5. - 55 с.(В. Короленка «Сліпий музикант»)
86. М. Васильянц, О. Василішина, Г. Щокіна, М. Моргун, В. Орлова. Ділова гра «Створюємо урок». Моделювання діяльності вчителя та учнів на різних етапах уроку в 5 класі (Туве Янсон «Капелюх чарівника». Втілення у персонажахтвору ідей доброти, щирості, сімейних стосунків).С. 7// Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - К. - 2016. - , 6-7.(Туве Янсон «Капелюх чарівника»)
87. Михед, Т. В. Антична література. Греція. Рим. Хрестоматія [+Електронний ресурс] : навч. посібник для студ. ВНЗ. Реком. МОНУ / Т. В. Михед. - К : ЦУЛ, 2006. - 952 с.

88. Мілянoвська Н. Мілянoвська, Н. Зарубіжна література. 9 клас : Посібник-хрестоматія / Н. Мілянoвська. – Тернопіль : Астон, 2009. – 512 с. – («Міщанин-шляхтич».)
89. Міхай А. Міхай, Алла Легенди і міфи українські - чудові! Із ними охоче вивчаємо мову : завдання з української мови на основі текстів міфів і легенд / Алла Міхай // Учитель початкової школи. – 2018. – №6. – С.17-19.
90. Мовчун, А. І. Рідне слово. Українська дитяча література. Хрестоматія. Книга перша : Навч. посібник. Реком. МОНУ. У двох книгах / А. І. Мовчун, З. Д. Варавкіна. - К : Арій, 2007. - 656 с. (Міфи)
91. Муза Г. Муза, Г. "Іноді більше люди, ніж ми" (Е.Сетон-Томпсон). Джек Лондон "Біле ікло" і Г.Троєпольський "Білий Бім Чорне вухо". / Г. Муза // Зарубіжна література. – 2010. – №8. – С.13-14. (Лондон Джек «Біле Ікло»)
92. Музика, С. Зарубіжна література. 10 клас : Посібник-хрестоматія / С. Музика. - Тернопіль : Підручники & посібники, 2002. - 704 с. (Генрік Ібсен «Ляльковий дім»).
93. Музика, С. Зарубіжна література. 10 клас : Посібник-хрестоматія / С. Музика. - Тернопіль : Підручники & посібники, 2002. - 704 с. –(Оноре де Бальзака «Гобсек».)
94. Мулик Є. Мулик, Є. Людина-найвеличніша з усіх істот. Ф.Шиллер "Рукавичка". Історична основа балади. / Є. Мулик // Зарубіжна література. – 2009. – №35. – С.6-8. (Йоганн Крістоф Фрідріх Шиллер «Рукавичка».)
95. Навотіна, В. П. Джеймс Олдрідж. "Останній дюйм" / В. П. Навотіна // Все для вчителя. - 2013. - №5. - С.81-83.("Останній дюйм")
96. Назарчук О. І. Система уроків за твором М. Енде «Джим Гудзик і машиніст Лукас».С.29// Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - К. - 2016. - , 1.
97. Ніколенко, О. "Ми всі повинні знайти свій смисл життя...": християнські цінності в романі Елеанор Портер "Полліанна" / О. Ніколенко// Всесвітня література в сучасній школі. - 2013. - №1. - С.14-17. («Поліанна»)
98. Ніколенко, О.до нас йдуть мумі-тролі... / О. Ніколенко // Зарубіжна література в школах України. - 2013. - №3. - С.12-16.(Туве Янсон «Капелюх чарівника»).
99. Ніколенко, О. У світі фантазій Аліси: культурологічний аналіз повісті Льюїса Керрома "Аліса в країні див" / О. Ніколенко // Всесвітня література в сучасній школі. - 2013. - №4. - С.10-29. («Аліса в Країні Див»).
100. Ніна Косенко. Астрід Ліндгрєн. «Пєппі Довгапанчоха». Урок позакласного читання, 5 клас .С.29// Всесвітня література в сучасній школі. - 2019. - , 4. - 55 с.(. «Пєппі Довгапанчоха»)

101. Новотна, В. П. Підсумковий урок вивчення твору Марка Твена "Пригоди Тома Соєра". 5-й клас / В. П. Новотна // Зарубіжна література в школі. - 2013. - №15-16. - С.69-71.("Пригоди Тома Соєра").
102. Оборина Т.П. Оборина, Т. П. Robin Hood. Level: pre-intermediate / Т. П. Оборина // Англійська мова та література. – 2014. – №1-2. – С.35-37. (Робін Гуд).
103. Оленич В. Оленич, В. В.Шекспир "Ромео и Джульєтта": Инсценировка / В. Оленич // Позакласний час. – 2010. – №11. – С.114-115.(Шекспир "Ромео и Джульєтта)
104. Ольга Чоловська. Рей Дуглас Бредбері. «Усмішка »Система уроків, 6 клас.С.19// Всесвітня література в сучасній школі. - 2019. - , 4. - 55 с.
105. Орлова, О. В.Казка Роальда Дала "Чарлі і шоколадна фабрика" / О. В. Орлова
106. Пашинська Н.В. Пашинська, Н. В. Джонатан Свіфт. "Мандри Гуллівера" / Н. В. Пашинська // Все для вчителя. – 2013. – №5. – С.86-88.(Джонатан Свіфт " Мандри гулівера")
107. Підпалько, В. О., С.Я.Маршак. "Дванадцять місяців" / В. О. Підпалько // Все для вчителя. - 2013. - №5. - С.88-90.("Дванадцять місяців").
108. Пітерська, О.Творчість Оскара Уайльда. Внутрішня і зовнішня краса у казці "Хлопчик-зірка". Цикл уроків. 5-й клас / О. Пітерська // Світова література. - 2013. - №20. - С.4-10. ("Хлопчик-зірка").
109. Проценко О. Проценко, Оксана Давні міфи про сили природи розкривають нам душу народу / Оксана Проценко // Учитель початкової школи. – 2018. – №6. – С.11-13.
110. Пушкин А.С. Пушкин, А. С. Драматические произведения. Проза / А. С. Пушкин. – М. : Художественная литература, 1982. – 351 с. – (Классики и современники). («Євгеній Онегін»)
111. Пушкин А.С. Пушкин, А. С. Евгений Онегин : роман в стихах / А. С. Пушкин. – М. : Художественная литература, 1984. – 255 с. – (Классики и современники). («Євгеній Онегін»)
112. Пушкин А.С. Пушкин, А. С. Избранные произведения.Стихотворения. Евгений Онегин. Повести / А. С. Пушкин. – Симферополь : Таврия, 1979. – 415с. («Євгеній Онегін»)
113. Пушкин А.С. Пушкин, А. С. Избранные сочинения в двух томах. Том 2. Евгений Онегин. Драматические произведения. Романы и повести / А. С. Пушкин. –

- М. : Художественная литература, 1978. – 686 с. – (Библиотека классики. Русская литература). («Євгеній Онегін»)
114. Пушкін А.С. Пушкін, А. С. Сочинения в трех томах. Т.2 / А. С. Пушкін. – М. : Художественная литература, 1986. – 526 с. («Євгеній Онегін»)
115. Романтика розкриття таємниці в оповіданні Е.А. По «Золотий жук» С.6// Все для вчителя. - 2015. - , 12. (Е. По «Золотий жук».)
116. Ромашко, Н. М.В ім'я захисту тваринного світу: Урок. Оповідання Е.Сетона-Томпсона "Лобо" / Н. М. Ромашк // Все для вчителя. - 2010. - №15. - С.36-37.(«Лобо»).
117. Рубаї як жанр персько-таджицької лірики (компаративний аналіз рубаї Рудакі, Омара Хайяма, Гафіза) // Зарубіжна література в школі. – 2010. – №1. – С.12-17.(Омар Хайям. Рубаї.)
118. Рябка, Л. О. Джен Лондон. "Жага до життя" / Л. О. Рябка // Все для вчителя. - 2013. - №5. - С.106-107.(Джен Лондон. "Жага до життя").
119. Садова Г. М.Образ Діка Сенда у творі Жуля Верна «П'ятнадцятирічний капітан». 6-й клас.С.64// Зарубіжна література в школі. - 2017. - , 23-24.
120. Сенік В. Сенік, В. Образ народного месника у світовій літературі / В. Сенік, М. Сірко // Зарубіжна література. – 2012. – №17/18. – С.40-45. (Робін Гуд).
121. Сипко, Л.Робота над художньою розповіддю за новелою О.Генрі "Дари волхвів" / Л. Сипко// Зарубіжна література. - 2012. - №1. - С.49-50. (О.Генрі "Дари волхвів").
122. Сипливець Л. М. Щирість, мужність та оптимізм героїні твору Е. Портер «Полліанна», її вплив на життя міста. 5-й класС. .74// Зарубіжна література в школі. - 2017. - , 23-24.(«Полліанна»)
123. Сіренко О. І.Велич науки і знань у романі Ж. Верна «П'ятнадцятирічний капітан». 6-й клас.С.53// Зарубіжна література в школі. - 2016. - , 5-6.(Ж. Верна «П'ятнадцятирічний капітан».)
124. Скиба, І. І. Й.В.Гете. "Вільшаний король" / І. І. Скиба // Все для вчителя. - 2013. - №5. - С.113-115. (Й.В. Гете "Вільшаний король").
125. Складенко О. Складенко, О. Джонатан Свіфт " Мандри гулівера" / О. Складенко // Світова література. – 2013. – №24. – С.27-30.(Джонатан Свіфт " Мандри гулівера")
126. Сліпак Т. В.Зображення української природи, народних образів і традицій у повісті В. Г. Короленка «Сліпий музикант».6-й клас.С.16// Зарубіжна література в школі. - 2017. - 7-8.(В. Короленка «Сліпий музикант»).

127. Столковська Т.О. Столковська, Т. О. Романтизм. Генріх Гейне "Книга пісень". / Т. О. Столковська // Зарубіжна література в школі. – 2006. – №22. – С.41-46.
128. Султанов Ю.І. Султанов, Ю. І. У світі античної літератури. Давньогрецька література. Література Стародавнього Риму : посібник. Реком МОНУ / Ю. І. Султанов. – Харків : Ранок, Веста, 2002. – 112 с. – (Скарбниця словесника). – («Іліада»)
129. Султанов Ю.І. Султанов, Ю. І. У світі античної літератури. Давньогрецька література. Література Стародавнього Риму : посібник. Реком МОНУ / Ю. І. Султанов. – Харків : Ранок, Веста, 2002. – 112 с. – (Скарбниця словесника). – (Публій Вергілій Марон «Енеїда»)
130. Султанов, Ю. І. У світі античної літератури. Давньогрецька література. Література Стародавнього Риму : посібник. Реком МОНУ / Ю. І. Султанов. - Харків : Ранок, Веста, 2002. - 112 с.
131. Сучасна література Михальчук О, І. Астрід Ліндгрєн та її казкова повість «Мію, мій Мію». С. 20// Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - К. - 2016. - , 1.
132. Таровита І. Таровита, І. Давньогрецькі міфи. Підсумковий урок-змагання, 8 клас / І. Таровита // Світова література. – 2013. – №16. – С.12-13.
133. Телегіна І. В. Порівняльна характеристика образу Кармен за новелою П. Меріме «Кармен» та оперою Ж. Бізе «Кармен». 10-й клас. С.67//Зарубіжна література в школі. - 2015. - , 7-8.
134. Тереховська О.В. Тереховська, О. В. Риси героїчного епосу в "Іліаді" Гомера / О. В. Тереховська // Зарубіжна література в школах України. – 2010. – №7-8. – С.4-5.(«Іліада»)
135. Тетяна Матюшкіна. Культурологічний підхід до вивчення роману Корнелії Функе «Чорнильне серце». С .34// Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - К. - 2016. - , 10.
136. Тимченко Л.М. Тимченко, Л. М. Плани-конспекти уроків компаративного аналізу за творами "Пісня про Ролланда", "Пісня про Нібелунгів", "Пісня про мого Сіда" / Л. М. Тимченко // Зарубіжна література в школі. – 2010. – №2. – С.32.("Пісня про Ролланда")
137. Тутко Н. Роздуми про майбутнє людини і людства в оповіданні Айзека Азімова «Фах».. С.39// Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - К. - 2016. - , 4.(Айзека Азімова «Фах»).

138. Уманцева І. Уманцева, І. Міфи і література. / І. Уманцева // Зарубіжна література. – 2009. – №30-31. – С.23-25.
139. Хмельницька О. Хмельницька, О. Вивчаємо трагедію Есхіла "Прометей закутий" / О. Хмельницька // Зарубіжна література в школах України. – 2012. – №9. – С.36-39.(«Прометей закутий».)
140. Хорошилова А.В. Хорошилова, А. В. Усі уроки зарубіжної літератури. 8 клас / А. В. Хорошилова. – Харків : ВГ "Основа", 2008. – 368 с. – (12-річна школа). – («Іліада»)
141. Хорошилова А.В. Хорошилова, А. В. Усі уроки зарубіжної літератури. 8 клас / А. В. Хорошилова. – Харків : ВГ "Основа", 2008. – 368 с. – (12-річна школа). – (Омар Хайям. Рубаї.)
142. Хорошилова А.В. Хорошилова, А. В. Усі уроки зарубіжної літератури. 8 клас / А. В. Хорошилова. – Харків : ВГ "Основа", 2008. – 368 с. – (12-річна школа). – (Шекспир "Ромео и Джульєтта)
143. Хорошилова А.В. Хорошилова, А. В. Усі уроки зарубіжної літератури. 8 клас / А. В. Хорошилова. – Харків : ВГ "Основа", 2008. – 368 с. – (12-річна школа). –(Мігель де Сервантес Сааведра «Дон Кіхот»)
144. Хрестоматія по детской літературе : Учеб. пособие / Сост. Табенкіна А.Л., Боголюбська М.К.; Под ред. Зубарєвой Е.Е. - 10-е изд., испр. - М. : Просвещение, 1988. - 463 с.(«Синдбад-Мореплавець»).
145. Хуторна, Н. В.Alladin and the magic lamp : сценарій казки для учнів початкової школи / Н. В. Хуторна// Англійська мова в початковій школі. - 2016. - №8. - С. 40-42. («Про Аладдіна і чарівну лампу».)
146. Ціко І. Ціко, І. Героїчні пісні й балади у світовій літературі / І. Ціко // Світова література. – 2013. – №13-14. – С.9-27. («Ілля Муромець і Соловей-Розбійник»).
147. Ціко І. Ціко, І. Героїчні пісні й балади у світовій літературі / І. Ціко // Світова література. – 2013. – №13-14. – С.9-27. (Робін Гуд).
148. Ціко І. Ціко, І. Пригоди та фантастика / І. Ціко // Світова література. – 2013. – №13-14. – С.39-48. (Лондон Джек «Біле Ікло»)
149. Ціко, І. Героїчні пісні й балади у світовій літературі / І. Ціко // Світова література. - 2013. - №13-14. - С.9-27. (А. Міцкевич «Світязь»)
150. Чепіга, О. С. Рей Бредбері. "Усмішка" / О. С. Чепіга // Все для вчителя. - 2013. - №5. - С.139-142.
151. Чехов, А. П. Рассказы. Юбилей / А. П. Чехов. - М. : Советская Россия, 1985. - 384 с.(А.П. Чехов. «Хамелеон», «Товстий і тонкий».)

152. Шалагінов, Б. Б. Давньогрецька міфологія. / Б. Б. Шалагінов // Зарубіжна література. - 2001. - №3. - С.47-51.
153. Шелкова, Н. В. Вивчення оповідання А. Конан Дойла "Пістрява стрічка" : Урок. / Н. В. Шелкова // Зарубіжна література в школі. - 2008. - №24. - С.6-8. (Шерлок Холмс «Пістрява стрічка»).
154. Шкаруба Л.М. Шкаруба, Л. М. Сын Испании Дон Кихот после "Дон Кихота", или родной Ламании вдоль и вдаль / Л. М. Шкаруба // Зарубіжна література. – 2012. – №1. – С.10-15. (Мігель де Сервантес Сааведра «Дон Кіхот»)
155. Шолом-Алейхем .Вибране / Шолом-Алейхем. - К. : Україна, 2009. - 382 с. («Гев'є-молочар».)
156. Шолом-Алейхем. Вибране / Шолом-Алейхем. - К. : Україна, 2009. - 382 с.
157. Шоу, Б. Полное собрание пьес в шести томах. Том 4. Смуглая леди сонетов. Первая пьеса Фанни. Андрокл и лев. Охваченные страстью. Пигмалион. Великая Екатерина. Лечение музыкой. О'Флаэрти, кавалер Ордена Виктории. Инка Перусалемский. Огатес выполняет свой долг / Б. Шоу ; Под общ. ред. Аникста А.А. - Ленинград : Искусство, 1980. - 654 с. («Пігмаліон»).
158. Юсипович І. Юсипович, І. Давньоруські билини. Система уроків світової літератури, 7 клас / І. Юсипович // Всесвітня література в сучасній школі. – 2013. – №7-8. – С.40 («Ілля Муромець і Соловей-Розбійник»).
159. Яремчук Л. Яремчук, Л. Сторінками билин і балад / Л. Яремчук // Світова література. – 2013. – №17. – С.29-32. («Ілля Муромець і Соловей-Розбійник»).
160. Ячна Т.В. Ячна, Т. В. Зірка кохання. Утвердження в трагедії В.Шекспіра "Ромео і Джульєтта" величі і краси справжнього кохання (для класів із поглибленим вивченням іноземної мови) / Т. В. Ячна // Зарубіжна література в школі. – 2010. – №8. – С.25-28. (Шекспир "Ромео и Джульетта")

Допоміжна (Д)

161. Абрамович С. Д. Священні книги людства. Веди, Авеста, Біблія, Коран / С.Д. Абрамович. – Харків : Веста: Видавництво «Ранок», 2003. – 192 с. (Серія «Бібліотека вчителя зарубіжної літератури»)
162. Бандура О. Теорія літератури в тезах, дефініціях, таблицях: Навчальний довідник / О. Бандура, Г. Бандура. – К. : Шкільний світ, 2008. – 128 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).

163. Волошина Н. Й. Наукові основи методики літератури: Посібник / Н. Й. Волошина, О. М. Бандура, О. А. Гальонка та ін.[за ред. Н. Й. Волошиної] – К. : Ленвіт, 2002. – 344 с.
164. Волощук Е. Технэ майевтике: Теория и практика анализа литературного произведения / Е. Волощук, Б. Бегун // Тема. – 1997. – № 1-2. – 248 с.
165. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури ХХ ст.: Навчальний посібник / Г. Й. Давиденко, Г. М. Стрельчук, Н. І. Гринчак. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 488 с.
166. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології / І. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
167. Зарубіжна література ХІХ століття: Посібник [за ред. О. М. Ніколенко, В. І. Мацапури]. – К. : ВЦ «Академія», 1999. – 360 с. (Серія «Відкритий урок»)
168. Зарубіжна література ХХ століття: Посібник [за ред. О. М. Ніколенко, Т. М. Конєвої]. – К. : ВЦ «Академія», 1998. – 320 с. (Серія «Старшокласникам і абітурієнтам»)
169. Зубрицька М. Homo legens: читання як соціокультурний феномен / М. Зубрицька. – Львів : Літопис, 2004. – 352 с.
170. Ісаєва О. О. Організація та розвиток читацької діяльності школярів при вивченні зарубіжної літератури: Посібник для вчителя / О. О. Ісаєва. – К. : Ленвіт, 2000. – 184 с.
171. Ісаєва О. О. Теорія і технологія розвитку читацької діяльності старшокласників у процесі вивчення зарубіжної літератури : Монографія / О. О. Ісаєва. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2003. – 380 с.
172. Історія зарубіжної літератури ХХ ст.: Навчальний посібник / В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М.В. Кузьменко та ін. – К. : ВЦ «Академія», 2010. – 496 с. (Серія «Альма матір»)
173. Кирилюк З. В. Зарубіжна література. Античність. Середньовіччя. Відродження. Бароко. Класицизм: Посібник для вчителя / З. В. Кирилюк. – Тернопіль : Астон, 2002. – 259 с.
174. Кичук Н. Формування творчої особистості вчителя / Н. Кичук. – К. : Либідь, 1991. – 222 с.
175. Клименко Ж. В. Теорія і технологія вивчення перекладних художніх творів у старших класах загальноосвітньої школи / Ж. В. Клименко. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. – 340 с.

176. Клименко Ж. В. Зарубіжна література. Позакласні заходи. 5–6 класи: Посібник для вчителя / Ж. В. Клименко, О. О. Ісаєва. – Харків: Веста : Видавництво «Ранок», 2004. – 128 с.
177. Клименко Ж. В. Зарубіжна література. Позакласні заходи. 7–8 класи: посібник для вчителя / Ж. В. Клименко, О. О. Ісаєва. – Харків : Веста : Видавництво «Ранок» 2004. – 128 с.
178. С. Любовь и слава Франческо Петрарки // Звезда. – 1995. - № 9. – С. 217 – 218.
179. Розман І.І. Симинець А.-Е.С., Нваторство та вклад Ж.Б. Мольєрам у французький театр // Наука майбутнього: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. колегії В.В. Гоблик; заст. гол. ред. І.І. Алмашій. – Мукачєво: РВВ МДУ, 2018. – Вип. 2(2). С. 117 – 120.
180. Розман І.І. Радик В.В. Синтаксичні стилістичні засоби створення експресії у творах в. Шекспіра. // Наука майбутнього: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. колегії В.В. Гоблик.(гол. ред.), Алмашій І.І.(заст. гол. ред.) та ін.- Мукачєво: РВВ МДУ, 2018.-Вип.1(1). С. 209 – 212.
181. Розман І.І. Зарубіжна література XVII-XX ст./ навчальний посібник [авт.-уклад. І.І. Розман, Н.В. Рокосовик]. – Київ, «Талком». 2018. – 367 с. (Рекомендовано до друку Вченою радою університету «Україна». Протокол № 1 від 22.02. 2018 р.)
182. Розман І.І., Радик В.В., Середньовічна персько-таджицька література: сукупність письмових творів// Наука майбутнього: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених/ ред. кол. Гоблик В.В.(гол. ред.), Алмашій І.І. (заст. гол. ред.) та ін.- Мукачєво: РВВ МДУ, 2018.-Вип.1(1). С. 204 – 208.

Сайти бібліотек

183. Бібліотека світової літератури – оригінали та переклади (Library of the world literature – original texts and translations): <http://ae-lib.narod.ru>.
184. Державна бібліотека України для юнацтва: <http://www.4uth.gov.ua/>
185. Національна бібліотека України для дітей: www.chl.kiev.ua/.
186. Національна парламентська бібліотека України: <http://www.nplu.org/>
187. [Львівська обласна бібліотека для дітей](http://kazkar.at.ua/lodb.org.ua/) : <http://kazkar.at.ua/lodb.org.ua/>
188. Електронна бібліотека української літератури (зарубіжна література): <http://ukrlib.com>.
189. Бібліотека українського центру: <http://ukrcenter.com>.
190. Дитячий сайт «Казкар»: <http://kazkar.at.ua/>

Навчально-методичне видання

**Шкільний курс зарубіжної літератури
Опорний конспект лекцій
для студентів
денної та заочної форм навчання
спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література
(англійська))**

Укладач: І.І Розман

Тираж 10 пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої
продукції ДК № 4916 від 16.06.2015 р.

Редакційно-видавничий відділ МДУ,
89600, м. Мукачєво, вул. Ужгородська, 26

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>